

СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА

1820

Sluzbeni vespnik SR

Makedonije

91001 Skopje

lah 51

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски, односно хрватскосрпски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. – Огласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60802-603-21943

Петок, 15 февруари 1985

БЕЛГРАД

БРОЈ 6

ГОД. XLI

Цена на овој број е 51 динари. – Преплатата за 1984 година изнесува 1.852 динари. Рок за рекламации 15 дена. – Редакција: Улица Јована Ристика број 1. Пошт. факс 226. – Телефони: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за преплата 651-732; Телекс 11756

99.

Врз основа на член 19 од Законот за личните доходи на функционерите што ги избира или именува Собранието на СФРЈ и за надоместите на личните доходи на делегатите во Собранието на СФРЈ („Службен лист на СФРЈ“, бр. 30/75, 16/77, 62/79 и 13/83) и член 5 на Одлуката за надоместите на личните доходи и на другите примања на делегатите во Собранието на СФРЈ („Службен лист на СФРЈ“, бр. 16/77 и 62/77) Административната комисија на Собранието на СФРЈ, на седницата од 17 јануари 1985 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА ИЗНОСОТ НА ДНЕВНИЦИТЕ НА ДЕЛЕГАТИТЕ ВО СОБРАНИЕТО НА СФРЈ И НА ФУНКЦИОНЕРИТЕ ШТО ГИ ИЗБИРА ИЛИ ИМЕНУВА СОБРАНИЕТО НА СФРЈ

1. Во Одлуката за износот на дневниците на делегатите во Собранието на СФРЈ и на функционерите што ги избира или именува Собранието на СФРЈ („Службен лист на СФРЈ“, бр. 57/84) во точка 3 износот: „2.400“ се заменува со износот: „3.000“.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 114-46/84-013

17 јануари 1985 година

Белград

Административна комисија на Собранието на СФРЈ

Претседател,
Реџеп Хамити, с. р.

100.

Врз основа на член 57 став 2 од Законот за книговодството („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/81), сојузниот секретар за финансии пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА СОДРЖИНАТА НА ОДДЕЛНИ КОНТА ВО КОНТНИОТ ПЛАН ЗА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕН ТРУД

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Организациите и заедниците од чл. 1 и 10 на Уредбата за контниот план и за билансите за организациите на здружен труд („Службен лист на СФРЈ“, бр. 3/85) – (во понатамошниот текст: организациите на здружен труд) кои според прописите пресметуваат вкупен приход, односно заеднички приход и доход на одделни контан, утврдени во Контниот план за организациите на здружен труд, ги искажуваат средствата и изворите на средства, промените на

средствата и на изворите на средства, заедничкиот приход, вкупниот приход, материјалните трошоци на работењето, други трошоци на работењето и амортизацијата, заедничкиот доход и распоредот на заедничкиот доход, доходот и распоредот на доходот, како и чистиот доход и распоредот на чистиот доход, според содржината на одделните контан, пропишана со овој правилник.

Член 2

Организациите на здружен труд, согласно со одредбата на член 2 став 2 од Уредбата за контниот план и за билансите за организациите на здружен труд, самостојно ги расчленуваат синтетичките сметки (контан) на аналитички сметки. Податоците за синтетичките сметки, организациите на здружен труд ги обезбедуваат на начинот што ѝ одговара на техниката што ја применуваат во книговодството.

II. СОДРЖИНА НА КЛАСИТЕ, ГРУПИТЕ И ОДДЕЛНИТЕ КОНТА

КЛАСА О: Основни средства, долгорочни пласмани и средства за посебни намени

Член 3

На контата на групата 00 – Основни средства во употреба, се искажуваат сите основни средства во употреба според категориите на основните средства согласно со одредбите на законите со кои се уредува амортизацијата и ревалоризацијата на основните средства, како и заедничките основни средства, сразмерно со височината на вложените средства.

На контото 005 – Основно стадо, се искажува вредноста на основното стадо освен на добитокот во гоеење, според пазарните цени што се утврдуваат на крајот од годината. За утврдената позитивна разлика во цената на основното стадо, освен на грлата за кои исправката на вредноста се искажува поединечно, се задолжува контото 025 до износот на исправката на вредноста за тоа основно стадо, а за остатокот на контото 005, со одобрение на контото 901 односно на соодветното konto во групата на контата 91, во согласност со самоуправната спогодба. За утврдената разлика во цената на грлата за кои исправката на вредноста се искажува поединечно, се задолжува контото 005, со зголемување на деловниот фонд односно на здружените средства.

Ако се утврди негативна разлика во цената, се задолжува контото 901 односно соодветното konto во групата на контата 91 со одобрение на контото 005.

За зголемената вредност на основното стадо, по основ на зголемувањето на тежината односно бројот на грлата (прираст) на основното стадо што е утврдена според пазарните цени, се задолжува контото 016 – Инвестиции во тек – друго, во корист на контото 764 – Приходи остварени по основ на употреба на производи и услуги за сопствени потреби, и истовремено се задолжува контото 005, во корист на контото 016.

На контото 008 – Други основни средства, се искажува вредноста на другите основни средства и на средствата што според важечките прописи се издначени со ос-

новните средства кои не се опфатени на други конта од оваа група на конта. На ова конто се водат книгите во библиотеците и предметите на архивската граѓа што се сметаат основни средства.

Задолжувањето на одделни конта од оваа група се врши за прибавените основни средства со одобрение на соодветните конта во групата на контата 01-Основни средства во подготовка.

Организацијата на здружен труд во согласност со одредбите на Законот за општонородната одбрана („Службен лист на СФРЈ”, бр. 21/82) ги искажува, во рамките на соодветните конта од оваа група, посебно основните средства кои служат за производство на предмети односно за вршење услуги од посебно значење за општонородната одбрана.

Член 4

На контата на групата 01-Основни средства во подготовка, се искажуваат паричните средства издвоени за инвестиции, побарувањата за дадените аванси по основ на инвестиции, побарувањата по основ на заеднички вложувања за изградба на основни средства, вредностите на залихите на инвестиционите материјали и на инвестициите во тек.

На контото 010 – Издвоени парични средства за инвестиции, се искажуваат паричните средства издвоени на посебна сметка кај Службата на општественото книговодство (во натамошниот текст: Службата) и тоа: средствата за инвестиции, средствата што според важечките прописи се издвоени и чија употреба е ограничена во периодот на инвестирањето (ако се искажуваат како депозити), како и другите средства што се издвоени за финансирање на инвестициите како што се средствата издвоени за исплата на чекови, средствата на отворените акредитиви и други средства. На ова конто не се искажуваат средствата кои, по основ на инвестиции, во согласност со важечките прописи, се здружени за определени намени, односно се дадени како заем за определена намена.

На контото 013 – Залихи на инвестиционен материјал се искажува вредноста на инвестициониот материјал на залихите кога изведувачето на инвестиционите работи го врши друго лице.

За вредноста на потрошениот инвестиционен материјал се задолжуваат контата 014, 015, односно 016.

На контото 014 – Инвестиции во тек – градежни објекти, се искажува вредноста на вложувањето во градежни објекти.

На контото 015 – Инвестиции во тек – опрема, се искажува вредноста на опремата чија монтажа е во тек и вредноста на набавената опрема.

На контото 016 – инвестиции во тек – друго, се искажува вредноста на вложувањата во други основни средства што не се искажани на контата 014 и 015.

Преку контата 014, 015 и 016 се искажува и набавката на основните средства оспособени за употреба; пренесените основни средства во износ на платените надомести; како и вредностите на производите, стоките и услугите употребени за инвестиции со одобрение на контото 764, односно контото 774.

Преносот на основните средства од контата 014, 015 и 016 се врши врз товар на соодветните конта на групата 00 – Основни средства во употреба, во моментот кога настанува обврската за пресметувањето на амортизацијата во согласност со сојузен закон со кој се уредува амортизацијата на општествените средства.

Член 5

На контата на групата 02 – Исправка на вредноста на основните средства, се искажува исправката на вредноста на основните средства, согласно со одредбите на законите со кои се уредува амортизацијата и ревалоризацијата на основните средства, во височината на пресметаната амортизација, и според други основи извршен надомест на непотпишана вредност на основните средства. За исправката

на вредноста што се врши на товар на изворите на сопствените деловни средства се задолжува контото 901 – Деловен фонд – дел за други потреби.

На контото 029 – Пресметана амортизација во текот на годината, се искажува амортизацијата пресметана во текот на годината за која исправката на вредноста се врши на крајот на годината. На крајот на годината ова конто се задолжува со одобрение на другите конта од оваа група на конта.

Организацијата на здружен труд што Сојузниот извршен совет ќе ја определи врз основа на овластувањето од Законот за општонородната одбрана, ја искажува, во рамките на соодветните конта од оваа група, посебно исправката на вредноста на основните средства што служат за производство на предмети на вооружувањето и воената опрема.

Член 6

На контата на групата 03 – Побарувања за здружени и вложени средства, се искажуваат побарувањата за здружени средства што организацијата на здружен труд ги здружила со други организации на здружен труд и со други корисници на општествени средства, чиј рок на враќање е подолг од една година.

На соодветните конта од групата 03 се искажуваат и здружените средства што организацијата на здружен труд ги здружила со земјоделците и со други работни луѓе, како и средствата што организацијата на здружен труд ги вложила во странски фирми, на рок подолг од една година.

На контото 034 – Побарувања за здружени средства во ОЗТ на територијата на стопански недоволно развиените републики и на САП Косово, се искажуваат побарувањата за средствата што се непосредно здружени во организациите на здружен труд на територијата на стопански недоволно развиените републики и на САП Косово.

Член 7

На контата на групата 04 – Побарувања по други долгорочни пласмани, се искажуваат побарувањата со рок на втасаност подолг од една година по основ на долгорочни депозити, кредити, заеми, пласмани и хартии од вредности, како и по други долгорочни пласмани.

На контото 046 – Заем на Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој, се искажуваат побарувањата односно обврзниците по основ на заемот даден во смисла на сојузниот закон со кој се утврдуваат постојаните средства на Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини.

На контото 047 – Заем по прописите на ОПЗ, се искажуваат побарувањата, односно обврзниците по основ на дадените заеми на општествено-политичките заедници, во согласност со закон.

На контото 048 – Долгорочни пласмани во хартии од вредност и други долгорочни пласмани, се искажуваат побарувањата по основ на долгорочните пласмани во хартии од вредност во согласност со закон. На ова конто се искажуваат и другите долгорочни пласмани на средствата за кои не е предвидено посебно конто во оваа група на конта.

Примените меници за обезбедување на наплата на побарувањата по кредитите и другите пласмани искажани на контата на оваа група конта претставуваат исправи по овие побарувања, а можат да се искажуваат во вонбилансна евиденција.

Член 8

На контата од групата 05 – Средства на резервите, се искажуваат паричните средства на резервите издвоени на посебна сметка кај Службата и пласманите на средствата на резервите, во согласност со важечките прописи.

На контото 050 – Парични средства на резервите, се искажуваат паричните средства на резервите издвоени на посебна сметка кај Службата.

На контото 051 – Побарувања за здружени средства во фондот на заедничките резерви на ОЗТ, се искажуваат средствата на резервите што основната организација на здружен труд ги здружила со други основни организации на здружен труд во рамките на работната организација односно што работната организација ги здружила со други организации на здружен труд во рамките на сложената организација на здружен труд.

На контото 052 – Побарувања за здружени средства во фондот на заедничките резерви на ОПЗ, се искажуваат средствата на резервите што организацијата на здружен труд ги здружила во фондот на заедничките резерви на општествено-политичките заедници.

На контото 053 – Побарувања за други здружени средства на резервите, се искажуваат другите здружени средства на резервите кои не можат да се искажат во контата 051 и 052.

На контото 054 – Побарувања по кредити за санација од средствата на резервите, се искажуваат побарувањата по основ на кредитите за санација дадени од средствата на резервите на други организации на здружен труд, односно на други корисници на општествени средства.

На контото 055 – Пласмани во хартии од вредност и други пласмани на средствата на резервите, се искажуваат средствата на резервите вложени во обврзници и други хартии од вредност и побарувањата по други пласмани на средствата на резервите.

На контото 057 – Парични средства на резервите на жиро-сметка, се искажуваат паричните средства на резервите што не се издвоени на посебна сметка кај Службата, односно паричните средства на резервите кои од посебна сметка кај Службата, се пренесени на жиро-сметка, како и паричните средства на резервите што се држат на жиро-сметката, односно на посебната сметка на работната организација кај Службата.

На контото 058 – Други побарувања од средствата на резервите, се искажуваат побарувањата што не можат да се искажуваат на други контата од оваа група.

Член 9

На контата на групата 06 – Средства на солидарноста и за други намени, се искажуваат паричните средства на солидарноста издвоени на посебна сметка кај Службата, средствата на солидарноста здружени со средствата на други организации на здружен труд, односно со средствата на други корисници на општествени средства и другите пласмани на средствата на солидарноста, во согласност со важечките прописи, како и средствата за други намени што организацијата на здружен труд ги формира во согласност со важечките прописи.

На контото 060 – Парични средства на солидарноста, се искажуваат паричните средства на солидарноста што се издвоени на посебна сметка кај Службата, формирани според републичките односно покраинските прописи донесени за спроведување на Договорот за формирање средства на солидарноста на народите и народностите на Југославија и на републиките и автономните покраини за отстранување последици од елементарни непогоди („Службен лист на СФРЈ”, бр. 44/74) односно по други прописи.

На контото 061 – Побарувања за здружени средства на солидарноста, се искажуваат средствата на солидарноста здружени со средствата на други организации на здружен труд, односно со средствата на други корисници на општествени средства.

На контото 063 – Парични средства на солидарноста на жиро-сметка, се искажуваат средствата на солидарноста што се држат на жиро-сметка и се користат за обртни средства како и паричните средства на солидарноста што се држат на жиро-сметка односно на посебна сметка на работната организација кај Службата.

На контото 064 – Други пласмани на средствата на солидарноста, се водат хартии од вредност и побарувања по основ на други пласмани на средствата на солидарноста.

На контото 065 – Парични средства за други намени, се искажуваат паричните средства на други намени што се издвоени на посебни сметки кај Службата.

На контото 067 – Парични средства за други намени на жиро-сметка, се искажуваат средствата на други намени што се држат на жиро-сметка и се користат за обртни средства како и паричните средства за други намени што се држат на жиро-сметка односно на посебна сметка на работната организација кај Службата.

На контото 068 – Други пласмани на средствата за други намени, се искажуваат пласманите на средствата на други намени, освен здружените средства за други намени искажани на контото 066 – Побарувања за здружени средства за други намени. На контото 068 се искажуваат и побарувањата на паричните средства за други намени што се на жиро-сметката.

Член 10

На контата на групата 07 – Средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето, се искажуваат средствата за заедничка потрошувачка што се формираат и користат за потребите на домувањето во согласност со закон и со самоуправниот општ акт.

На контото 070 – Парични средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето, се искажуваат паричните средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето што се издвоени на посебна сметка кај Службата.

На контото 070 – се искажуваат и паричните средства и се евидентира готовинскиот промет на паричните средства што се врши преку посебна благајна за средствата за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето.

На контото 071 – Здружени станбени згради и станови во СИЗ на домувањето, се искажуваат побарувањата за здружените станбени згради и станови во СИЗ на домувањето во согласност со самоуправната спогодба за здружување на СИЗ на домувањето.

На контото 072 – Побарувања за други здружени средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето во СИЗ на домувањето, се искажуваат побарувањата за здружени парични средства за потребите на домувањето во СИЗ на домувањето.

На контото 073 – Побарувања за здружени средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето, се искажуваат средствата на заедничката потрошувачка за потребите на домувањето што организацијата на здружен труд ги здружила со други организации на здружен труд и со други корисници на општествени средства.

На контото 074 – Други пласмани на средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето, се искажуваат средствата за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето, вложени во обврзници и други хартии од вредност, орочени средства и побарувања по други пласмани на средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето.

На контото 075 – Станбени згради и станови во изградба, се искажуваат вредностите на станбените згради и становите чија изградба започнала а не е завршена. Завршените станбени згради и станови што се здружуваат во СИЗ на домувањето, се пренесуваат на контото 071, а ако не се здружат се пренесуваат на контото 078.

На контото 076 – Побарувања по кредитите дадени на работници за потребите на домувањето, се искажуваат побарувањата по кредитите дадени на работници за изградба на станови и за други потреби на домувањето.

На контото 077 – Побарувања од средствата за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето, се искажуваат другите побарувања за средствата за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето за кои, во оваа група на контата, не е предвидено посебно konto.

На контото 078 – Станбени згради и станови во користење што не се здружени во СИЗ на домувањето, се исказуваат станбени згради и станови што се дадени на користење на работници а не се здружени во СИЗ на домувањето.

На контото 079 – Исправка на вредноста на станбени згради и станови во користење што не се здружени во СИЗ на домувањето, се книжи исправката на вредноста на крајот на деловната година на товар на контото 978 – Други извори на средства за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето, а ако таа исправка се врши на товар на наплатената станарина, односно на товар на контото 970 – Фонд за заедничка потрошувачка – дел за потребите на домувањето, а ако исправката се врши на товар на фондот на заедничката потрошувачка.

Член 11

На контата од групата 08 – Средства за заедничка потрошувачка за други потреби, се исказуваат средствата за заедничка потрошувачка освен средствата за потребите на домувањето што се формираат и користат во согласност со закон и со самоуправен општ акт.

На контото 080 – Парични средства за заедничка потрошувачка за други потреби, се исказуваат паричните средства за заедничка потрошувачка што се издвоени на посебна сметка кај Службата, освен паричните средства за потребите на домувањето.

На контото 080 се исказуваат и паричните средства и се евидентира готовинскиот промет на паричните средства за заедничка потрошувачка за други потреби што се врши преку посебна благајна.

На контото 081 – Побарувања за здружени средства за заедничка потрошувачка за други потреби во ОЗТ, се исказуваат средствата за заедничка потрошувачка, освен средствата за потребите на домувањето, што основната организација на здружен труд ги здружила со други основни организации на здружен труд во рамките на работната организација односно сложената организација на здружен труд.

На контото 082 – Побарувања за други здружени средства за заедничка потрошувачка за други потреби, се исказуваат средствата за заедничка потрошувачка, освен средствата за потребите на домувањето што основната организација на здружен труд ги здружила со други организации и заедници а кои не можат да се исказуваат на контото 081.

На контото 083 – Други пласмани на средствата за заедничка потрошувачка за други потреби, се исказуваат средствата за заедничка потрошувачка вложени во обврзници и други хартии од вредност, орочени средства и побарувања по други пласмани на средствата за заедничка потрошувачка за други потреби освен на средствата за потребите на домувањето.

На контото 084 – Парични средства за заедничка потрошувачка за други потреби на жиро-сметка, се исказуваат средствата на фондот на заедничката потрошувачка за други потреби што се држат на жиро-сметка и се користат за обртни средства.

На контото 085 – Објекти за заедничка потрошувачка во употреба, се исказуваат вредностите на градежните објекти и на други недвижности за заедничка потрошувачка со кои се задоволуваат потребите на исхраната, одмор, рекреација, култура и други потреби на заедничката потрошувачка, освен за потребите на домувањето.

На контото 086 – Опрема за заедничка потрошувачка во употреба, се исказуваат вредноста на опремата, ситниот инвентар и други средства на работа за заедничката потрошувачка со кои се задоволуваат потребите за исхрана, одмор, рекреација, култура, домување и за други потреби на заедничката потрошувачка.

На контото 087 – Објекти и опрема за заедничка потрошувачка во подготовка, се исказува вредноста на градежните објекти и на други недвижности како и вредноста на опремата, ситниот инвентар и на други средства за работа за заедничката потрошувачка чија изградба или изгра-

ботка е започната а не е завршена, освен објектите и опремата за потребите на домувањето. Завршните градежни објекти и опремата се пренесуваат на контото 085 односно на контото 086.

На контото 088 – Побарувања од средствата за заедничка потрошувачка за други потреби, се исказуваат побарувањата по основ на продажбата на средствата за заедничка потрошувачка и други побарувања, освен побарувањата за средствата за заедничка потрошувачка за потребите на домувањето за кои во оваа група на контата не е предвидено посебно konto.

На контото 089 – Исправка на вредноста на објектите и опремата за заедничка потрошувачка, се исказува исправката на вредноста на објектите, опремата и ситниот инвентар за заедничка потрошувачка за други потреби, во согласност со одредбите на законот со кои се уредува амортизацијата на основните средства и на средствата за заедничка потрошувачка.

Член 12

На контата на групата 09 – Средства надвор од употреба и загубите, се исказуваат трајно неупотребливи основни средства и инвестициите чија изградба односно изработка е запрена, сомнителни и спорни побарувања и износ на загубите.

На контото 090 – Трајно неупотребливи основни средства, се исказуваат основните средства што се трајно надвор од употреба и основните средства што нема да се употребуваат подолго од една година. Во рамките на ова konto се водат и расходуваниите основни средства до конечната ликвидација на тие средства.

На контото 091 – Исправка на вредноста на трајно неупотребливи основни средства, се исказуваат отписите на трајно неупотребливите основни средства исказани на контото 090, во согласност со важечките прописи.

На контото 092 – Запрени инвестиции, се исказува вредноста на инвестициите чија изградба односно изработка е запрена врз основа на одлуката на инвеститорот или на важечките прописи.

На контото 093 – Сомнителни и спорни побарувања, се исказуваат побарувањата по кои е поведена постапка кај надлежниот суд заради наплата и побарувањата чија наплата, според оцената на органот на управувањето на организацијата на здружен труд, е сомнителна.

На контото 093 – се исказуваат и износите на протестираните чекови и меници, износите на побарувањата содржани во инструментите за обезбедување на плаќањата чиј рок на втасаност истекол, како и побарувањата од член 35 став 5 на Законот за обезбедување на плаќањето помеѓу корисниците на општествени средства („Службен лист на СФРЈ”, бр. 60/75, 13/76, 22/78, 31/83, 70/83, 15/84 и 70/84).

На контото 094 – Исправка на вредноста на сомнителните и спорните побарувања, се исказува исправката на вредноста на сомнителните и спорните побарувања извршена на товар на контото 465 – Отпишани побарувања и исправка на вредноста на сомнителните и спорните побарувања, во износ утврден со одлуката на органот на управувањето на организацијата на здружен труд, односно на товар на контото 295 – Пресметани приходи.

На контото 094 се исказува и исправката на вредноста на протестираните чекови и меници, побарувањата содржани во инструментите за обезбедување на плаќањето чиј рок на втасаност истекол, како и побарувањата во смисла на одредбата на член 35 став 5 од Законот за обезбедување на плаќањето помеѓу корисниците на општествени средства.

На контото 095 – Непокриена загуба, се исказува непокриената загуба исказана во завршната сметка во согласност со важечките прописи, додека во постапката на санација не ќе се покрие.

На контото 096 – Загуба покриена од деловниот фонд до износот на внесениот чист доход во претходната година, се исказува делот од непокриената загуба за кој не се упатува барање до преземачите на санација за покривање

на загубата во согласност со член 38 став 1 точка 1 на Законот за санација и престанок на организациите на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 41/80, 25/81, 66/81, 28/83 и 20/84). Во овој случај се задолжува ова konto во корист на контото 095.

На контото 097 - Загуба покриена од деловниот фонд до износ од 50% на пресметаната амортизација, се искажува делот од непокриената загуба за кој не се упатува барање до преземачите на санација за покривање на загубата во согласност со член 38 став 1 точка 2 од Законот за санација и престанок на организациите на здружен труд. Во овој случај се задолжува ова konto во корист на контото 095.

Истовремено со искажувањето на загубата на контата 095, 096 и 097, се задолжува контото 901 - Деловен фонд - дел за други потреби, во корист на контото 909 - Обврски за користениот дел од деловниот фонд за покривање на загубите.

Во наредната година за износот на загубите што е искажан на контото 096, односно на контото 097, се задолжува контото 909, со одобрение на контото 096, односно контото 097, ако во деловниот фонд е внесен износот на чистиот доход односно резервниот фонд, во согласност со член 83 од овој правилник кој одговара на загубата што е искажана на контото 096 односно 097. Ако во деловниот фонд по овој основ е внесен износ помал од износот на загубата или ако во наредната година е искажана загуба во работењето, за разликата меѓу износот што според овој основ е внесен во деловниот фонд и износот на загубата од член 38 став 1 точка 1 од Законот за санација и престанок на организациите на здружен труд и една третина од износот на загубата од точка 2 став 1 на тој член, се задолжува контото 095 со одобрение на контото 096 односно контото 097.

На контото 098 - Загуба покриена со кредит за санација, се искажува дел од загубата за кој загубените средства се надоместени со санационен кредит. Во овој случај се задолжува ова konto во корист на контото 095.

Контото 098 се одобрува за износот на отплатата на санациониот кредит на товар на контото 909, ако во периодот од искажувањето на загубата на ова konto во деловниот фонд е внесен износот на чистиот доход односно износот на резервниот фонд најмалку во износот на отплатата на санациониот кредит. Ако во деловниот фонд не е внесен и износот на чистиот доход, односно резервниот фонд во височината на отплатата на санациониот кредит, контото 097 се одобрува со задолжување на контото 095 за разликата меѓу износот на отплатата на санациониот кредит и износот што е внесен во деловниот фонд.

КЛАСА 1. Парични средства и побарувања

Член 13

На контата од групата 10 - Парични средства, се искажуваат паричните средства на жиро-сметката, на издвоените сметки, на отворените акредитиви, на девизните сметки во благајната и на други сметки на парични средства.

На контото 100 - Жиро-сметка, се водат паричните средства на жиро-сметката. На ова konto се искажува и искористениот рамковен кредит по принцип на текушта сметка.

Во рамките на контото 100 на посебно аналитичко konto, се искажува износот на пресметаната амортизација, износите на примените надомести за уништени основни средства и за пренесени основни средства со надомест и износите примени по основ на продадените основни средства, како и користење на средствата по тој основ во согласност со член 7 на Законот за обезбедување на обртни средства („Службен лист на СФРЈ”, бр. 26/84).

На контото 101 - Благајна, се искажуваат паричните средства и се евидентира готовинскиот промет на паричните средства во динари и странски валути што се врши преку благајната, освен паричните средства за заедничката потрошувачка.

На контото 102 - Девизна сметка - девизи остварени по основ на извоз, се искажуваат девизите од извозот на производите, стоките и услугите според кој основ вкупниот приход се утврдува по извршената продажба на девизите односно по извршеното користење на девизите. На ова konto девизите се водат за секоја странска валута а динарската противвредност се утврдува согласно со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење и кредитните односи со странство. За пресметаната позитивна курсна разлика при пресметувањето на динарската противвредност на средниот курс на странската валута, се задолжува ова konto, а се одобрува контото 295 - Пресметани приходи.

На контото 102 не се искажуваат девизите што се остваруваат со наплата на кредит, односно со инструментите за обезбедување на плаќањето по основ на извршен извоз, ако е дадено неотповикливо овластување на банката за продажба на девизи.

На контото 103 - Девизна сметка - девизи остварени по други основи, се искажуваат девизите што организацијата на здружен труд ќе ги оствари по други основи, освен девизите што ќе ги оствари по основ на извозот на производи, стоки и услуги што се водат на контото 102. На ова konto се водат девизите за секоја странска валута а динарската противвредност се утврдува согласно со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење и кредитните односи со странство. За пресметаната позитивна курсна разлика при пресметувањето на динарската противвредност на средниот курс на странската валута, се задолжува ова konto а се одобрува контото од 293 - Пресметана курсна разлика. По извршената продажба на девизите односно по извршеното користење на девизите, износот на позитивната курсна разлика кој одговара на продадениот односно на користениот износ на девизи се одобрува на контото 788 - Други приходи.

На контото 104 - Отворени акредитиви и издвоени средства за наплата на чекови, се искажуваат средствата издвоени на посебни сметки кај Службата за отворени акредитиви, односно за исплата на чекови, освен по основ на инвестиции.

На контото 105 - Интерна сметка, се искажуваат паричните средства на основната организација на здружен труд на интерната сметка, односно искористените кредити на интерната сметка по принцип на текушта сметка во работната организација, сложена организација на здружен труд, односно интерна банка.

На контото 105 - Основната организација на здружен труд од став 7 на овој член ги искажува и побарувањата за паричните средства на резервите што ги држи на жиро-сметката односно на посебна сметка на работната организација кај Службата.

На контото 106 - Проодна сметка, се искажуваат средствата што се на посебна сметка кај Службата преку која се исплатува и распоредува заедничкиот приход.

На контото 107 - Проодна девизна сметка, се искажува секоја странска валута на динарската противвредност на девизите на посебни сметки кај банките преку кои се наплатува и распоредува заедничкиот приход, согласно со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење и кредитните односи со странство.

На контото 108 - Други парични средства, се искажуваат другите парични средства издвоени на посебна сметка кај Службата.

Организацијата на здружен труд што Сојузниот извршен совет ќе ја определи врз основа на овластувањата од Законот за општонародната одбрана ги искажува, во рамките на ова konto, посебно издвоените средства за амортизација на посебна сметка кај Службата.

Член 14

На контата од група 11 - Хартии од вредност - инструменти на плаќање, се искажуваат вредностите на примените чекови, меници, обврзници и други хартии од вредност со кои може да се врши плаќање преку пренос или кои можат да се продадат (есконтирани), во смисла на важечките прописи.

На контото 111 – Меници, се искажуваат мениците освен примените меници што се издадени во согласност со сојузниот закон со кој се уредува обезбедувањето на плаќањето помеѓу корисниците на општествени средства, пред денот на настанување на должничко-доверителските односи и освен мениците примени за обезбедување на наплата на стоковниот кредит.

Мениците што се примени пред денот на настанување на должничко-доверителскиот однос, освен индосираните меници, се искажуваат во вонбилансна евиденција до денот на настанување на должничко-доверителскиот однос.

На контото 112 – Обврзници и контото 118 – Други хартии од вредност, се искажуваат хартиите од вредност со кои може да се врши плаќање преку пренос или кои можат да се продадат (есконттираат) по важечките прописи освен побарувањата по хартиите од вредност што се водат на контата кај групите 04, 05, 06, 07 и 08.

Член 15

На контата од групата 12 – Побарувања по основ на продажба, се искажуваат побарувањата од купувачи и други побарувања по основ на продажба на производи, стоки и услуги, продажба на основни средства, како и други побарувања од купувачи.

На контото 120 – Покриени побарувања од купувачи, се искажуваат побарувањата од купувачи што се покриени со отворен акредитив или гаранција.

На контото 121 – Покриени побарувања по основ на компензации, регреси, премии и др., се искажуваат побарувањата од должниците за компензации, регреси, премии и др. што се покриени со отворени акредитиви или со гаранција.

На контото 122 – Покриени побарувања од купувачи во странство, се искажуваат побарувањата од купувачи во странство што се покриени со инструменти за плаќање, согласно со одредбите на член 12 став 1 точка 5 од Законот за утврдување и распоредување на вкупниот приход и на доходот („Службен лист на СФРЈ”, бр. 56/84 – во понатамошниот текст: Законот за вкупниот приход), освен побарувањата во чекови и меници што се искажуваат на соодветните контата од групата 11.

На контото 123 – Покриени побарувања од купувачи во странство за сметка на производствени и други организации, организацијата на здружен труд што врши работи на надворешно-трговскиот промет ги искажува покриените побарувања од купувачи во странство за извозот што го извршила во свое име и за сметка на производствените и други организации. Ова konto се задолжува со одобрение на контото 237 – Обврски спрема производствените и другите организации по основ на извршениот извоз односно со одобрение на соодветното konto во групата на контата 68.

На контото 124 – Контокорентна сметка со домашни лица, се искажуваат побарувањата и обврските што се намираваат преку контокорентни односи со домашни лица.

На контото 125 – Побарувања од купувачи, се искажуваат побарувањата од купувачи за кои не се примени инструменти за обезбедување на плаќањето.

На контото 126 – Побарувања по основ на компензации, регреси, премии и др., се искажуваат побарувањата од должници за компензации, регреси, премии и др. за кои не се примени инструменти за обезбедување на плаќањето.

На контото 127 – Побарувања од купувачи во странство, се искажуваат побарувањата од купувачи во странство за кои не се примени инструменти за обезбедување на плаќањето.

На контото 128 – Побарувања од купувачи во странство за сметка на производствени и други организации, организацијата на здружен труд што врши работи на надворешнотрговски промет ги искажува побарувањата од купувачи во странство за извоз што го извршила во свое име и за сметка на производствените и другите организа-

ции на здружен труд за кои не се примени инструменти за обезбедување на плаќањето.

На контото 129 – Контокорентна сметка со странски лица, се искажуваат побарувањата и обврските што се намираваат преку контокорентните односи со странски лица.

Ако организацијата на здружен труд, сите побарувања по основ на продажбата ги искажува на контата 125, 126, 127, односно контото 128, на крајот на пресметковниот период, односно на крајот на годината, износот на покрените побарувања се пренесува на товар на соодветното konto 120, 121, 122 односно контото 123.

Член 16

На контата од групата 13 – Други побарувања од деловни односи, се искажуваат побарувањата за дадените аванси, побарувањата од работници, други побарувања од деловни односи, побарувања по основ на платени обврски од доходот и побарувања од односите на организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговскиот промет и производствените и другите организации на здружен труд, според називите на одделните контата од оваа група.

На контото 130 – Побарувања за аванси, се искажуваат побарувањата по основ на аванси дадени на добавувачи освен побарувањата по аванси дадени на добавувачи по основ на инвестициите што се водат на контото 011 – Побарувања за аванси по основ на инвестиции.

На контото 131 – Побарувања од работници, се искажуваат побарувањата по основ на аконтации дадени на работниците по службена работа и по основ на други обврски на работниците спрема организацијата на здружен труд.

На контото 132 – Други побарувања од деловните односи, се искажуваат побарувањата од деловните односи што не се опфатени на контата од групата 12 и на другите контата од оваа група.

На контото 132 се искажуваат и побарувањата настанати по основ на дадени гаранции, авали на меници и дадени овластувања за давање гаранција како и побарувања од деловните односи за извршени плаќања за сметка на други лица.

На контото 133 – Побарувања по основ на платени даноци од доходот на контото 134 – Побарувања по основ на платени придонеси од доходот и на контото 135 – Побарувања по основ на платени други обврски од доходот, на долговната страна во текот на годината, можат да се книжат платените аконтации на обврските од доходот што зависат од остварениот доход. На крајот на пресметковниот период, односно на крајот на годината на товар на соодветните контата на групата контата 83, 84 и 85 се пренесуваат износите на платените аконтации што се надоместуваат на товар на доходот.

На контата 133, 134 и 135 се искажуваат побарувањата за повеќе платените обврски од доходот, ако плаќањето на аконтацијата се книжи непосредно на товар на соодветните контата на групата контата 83, 84 и 85.

На контото 136 – Побарувања по основ на надомест на личните доходи и на додатоци, се искажуваат побарувањата за исплатените надомести на личните доходи и додатоците на работниците (надомест на личниот доход за време на боледување и породилско отсуство, надомест на личниот доход за време на вежба, детски додаток, боречки додаток и др.) што се надоместуваат од други органи, организации и заедници. Износите на надоместите на личните доходи на работниците што се искажуваат во евиденцијата што се води во смисла на прописите за евиденциите во областа на трудот, можат да се книжат на товар на контото 136, а во корист на соодветните контата на групата 28 – Обврски за личните доходи и надомести на личните доходи.

На контото 137 – Побарувања од извозници по основ на извршен извоз, производствени и други организации на здружен труд ги искажуваат побарувањата од организациите на здружен труд што вршат работи на надворешно-

трговскиот промет за извршен извоз преку тие организации. Задолжувањето на ова konto се врши со одобрение на контото 294 — Пресметани приходи од заедничкиот приход односно на контото 295 — Пресметани приходи.

На контото 138 — Побарувања од производствени и други организации по основ на извршениот увоз, организацијата на здружен труд што врши работи на надворешнотрговскиот промет ги искажува побарувањата од производствените и други организации на здружен труд за извршен увоз за сметка на тие организации. Задолжувањето на ова konto се врши со одобрение на соодветните conta во групата conta 20, 22, односно 68.

Член 17

На контата од групата 14 — Побарувања од заеднички приход и од заеднички доход, се искажуваат побарувањата по основ на учество во заедничкиот приход, односно заедничкиот доход.

На контото 140 — Побарувања за предадени производи, се искажуваат вредностите на предадените производи и извршените услуги, што според конечната пресметка на распоредот на заедничкиот приход се продадени а не се наплатени, односно за кои не се примени инструменти за обезбедување на плаќањето, со одобрување на контото 294 — Пресметани приходи од заедничкиот приход, ако организацијата на здружен труд одлучи вредноста на тие производи односно извршените услуги да ја надомести на товар на вкупниот приход.

На контото 141 — Покриени побарувања од заедничкиот приход, се искажуваат побарувањата од заедничкиот приход што се покриени со отворен акредитив или со гаранција. На товар на ова konto, а во корист на соодветното konto на групата conta 76, се книжат и наплатените приходи од заедничкиот приход во согласност со член 11 од Законот за вкупниот приход.

На контото 142 — Побарувања по распоредениот заеднички приход, се искажуваат побарувањата утврдени со конечната пресметка на распоредот на заедничкиот приход.

На контото 145 — Побарувања од заедничкиот доход, се искажуваат побарувањата од заедничкиот доход утврдени со привремена односно со конечна пресметка на распоредот на заедничкиот доход по основ на надомест за стопанисување со здружени средства и враќање на вредноста на здружените средства. Износот на побарувањата по основ на враќање на вредноста на здружените средства се одобрува на соодветното konto во групите conta 03, 15 и 16.

На контото 146 — Побарувања по основ на извршените плаќања при преземање производи за заедничка работа, односно за заедничко работење, се искажуваат побарувањата за извршените плаќања при преземање на производи односно услуги во согласност со член 38 став 5 и член 43 став 4 од Законот за вкупниот приход.

На контото 147 — Побарувања за аванси дадени по основ на заедничка работа, односно заедничкото работење, односно на контото 148 — Побарувања по контокоментната сметка за испорачан репродукционен материјал по основ на заедничката работа, односно заедничкото работење, се искажуваат побарувањата за извршени плаќања со дознака од жиро-сметката, односно чек или индосирана меница при преземање производи, односно услуги, односно побарувања за испорачан репродукционен материјал по основ на заедничката работа и заедничкото работење во согласност со член 39 став 3 и член 44 став 3 од Законот за вкупниот приход.

Побарувањата на контата 146, 147 и 148 што се наплатуваат од распоредениот заеднички приход се книжат на товар на контото 241 — Покриени обврски по заеднички приход односно на контото 242 — Обврски по распоредениот заеднички приход.

Член 18

На контата на групата 15 — Побарувања по краткорочни пласмани, се искажуваат побарувањата со рок на

втасаност до една година, по основ на краткорочните депозити, кредити, пласмани и хартии од вредност и по други краткорочни пласмани, според називите на одделните conta од оваа група. На соодветните conta од оваа група се водат вредностите на здружените средства што организацијата на здружен труд ги здружила со средствата на други организации на здружен труд и со интерната банка, чиј рок за враќање е до на година.

Примените меници за обезбедување наплата на побарувањата по кредитите и другите пласмани искажани на контата на оваа група conta, претставуваат исправи по овие побарувања а можат да се искажуваат и во вонбилансна евиденција.

Член 19

На контата од групата 16 — Побарувања во рамките на РО, се искажуваат финансиските и пресметковните односи меѓу основните организации на здружен труд во состав на работната организација по основ на кредитни односи, здружување на средства и други односи, според називите на одделните conta од оваа група. Во оваа група conta се евидентираат и односите меѓу основните организации на здружен труд и нивните работни заедници како и интерните односи со посебно книговодство што се води за дејноста на општествениот стандард. Во оваа група conta не се евидентираат кредитните односи и односите по основ на здружување на средства меѓу основните организации на здружен труд, што се вршат преку интерната банка, односно преку и во рамките на сложената организација на здружен труд.

На контото 160 — Побарувања за пренесени средства по основ на загуба во текот на годината, се искажуваат побарувањата за средствата што ѝ се пренесени на основната организација која во периодичната пресметка ќе утврди дека работи со загуба, а со самоуправната спогодба е утврдена обврската за меѓусебно покривање на загубите.

На контата 162 и 165 се искажуваат побарувањата по основ на дадени кредити и здружени средства чиј рок за наплата е пократок од една година, а на контата 163 и 166 се искажуваат побарувањата по основ на дадени кредити и здружени средства чиј рок за наплата е подолг од една година.

На контото 168 — Други побарувања од односите во РО, се искажуваат и побарувањата на работната заедница од организациите на здружен труд.

Член 20

На контата од групата 17 — Побарувања од претпријатија и работни односно од деловни единици во странство, се искажуваат финансиските и пресметковните односи меѓу организациите на здружен труд и претпријатијата, погоните и другите единици во странство што тие ги основале или во кои учествуваат со свои средства во согласност со важечките прописи, според називите на одделните conta од оваа група.

Член 21

На контата од групата 18 — Разграничен дел на доходот по основ на залихи и враќање на даночни и други давачки, се искажуваат аконтациите на личните доходи и другите издатоци што се намируваат од доходот, а кои според прописите можат да се пресметуваат врз товар на обртните средства.

На контото 180 — Разграничени лични доходи по основ на залихи и враќање на даночни и други давачки, се искажуваат аконтациите на личните доходи пресметани по основ на залихи и по основ на враќање на даночни и други давачки за опрема и бродови извезени на кредит, во согласност со Законот за вкупниот приход. Зголемувањето во текот на годината на износот на аконтациите на личните доходи пресметани врз товар на обртните средства се книжи врз товар на контото 180, а во корист на контото 256, — Разграничени лични доходи, а намалувањето врз товар на контото 256, а во корист на контото 180.

На контото 181 – Разграничени други обврски од доходот по основ на залихи и враќање на даночни и други давачки, се исказуваат издатоците што се намираат од доходот, а се пресметани врз товар на обртните средства по основ на залихи и по основ на враќање на даночни и други давачки за опрема и бродови извезени на кредит, во согласност со Законот за вкупниот приход. Зголемувањето во текот на годината се книжи врз товар на контото 181, а во корист на соодветните конта на групата конта 83, 84 и 85.

Член 22

На контата од групата 19 – Активни временски разграничувања, се исказуваат издатоците што во моментот на настанувањето немаат карактер на трошоци или не го товарат привремено пресметаниот доход, па се предмет на разграничување, платените обврски од доходот што временски се разграничуваат, износите на наплатените приходи и данокот на промет содржан во наплатените приходи.

На контото 190 – Трошоци за инвестиционо одржување, се исказуваат однапред платените износи на трошоците за инвестиционо одржување, што во моментот на исплатата немаат карактер на трошоци.

На контото 191 – Други материјални трошоци, се исказуваат однапред платените износи на други материјални трошоци и на други трошоци на работењето, што во моментот на исплатата немаат карактер на трошоци како што се: закупнина, огрев, издатоци за реклама, пропаганда, освојување на ново производство и др.

На контото 192 – Платени обврски од доходот, се исказуваат платените износи на обврските од доходот што се утврдуваат независно од остварениот доход што во моментот на исплатата не го товарат привремено пресметаниот доход, бидејќи обврската за нивно плаќање втасува во рокови различни од роковите на обврските за нивното пресметување.

На контото 193 – Курсни разлики, на посебно аналитичко konto, се исказува износот на негативните курсни разлики што е разграничен во согласност со член 111 од Законот за вкупниот приход, а на посебно аналитичко konto – износот на негативните курсни разлики што е разграничен во согласност со член 47 од Законот за амортизација на општествените средства.

На посебно аналитичко konto во рамките на контото 193, се исказува и износот на позитивните курсни разлики во моментот на исказувањето на приходите.

На контото 194 – Наплатени приходи од заедничкиот приход, се исказуваат наплатените износи на заедничкиот приход односно учеството во заедничкиот приход и побарувањата по овие основи покриени со инструменти за обезбедување на плаќањето, со одобрение на соодветното konto во групата конта 75 односно 76.

На контото 195 – Наплатени приходи, се исказуваат наплатените износи остварени со продажба на производи, стоки и услуги, приходите остварени со здружување на средства и други приходи, побарувања обезбедени со инструменти за плаќање и по други основи наплатени приходи што во моментот на пресметувањето се исказани на контото 295. Ова konto се задолжува со одобрение на соодветните конта во групата конта 76, 77 и 78.

Ако организацијата на здружен труд во моментот на настанувањето на должничко-доверителскиот однос изврши наплата во готово, прими чек или меница, или ако пред настанувањето на должничко-доверителскиот однос изврши наплата или добие гаранција, односно отворен акредитив, не мора да врши книжење преку контата 194 и 195, туку може да ги задолжи контата 101, 110, 111, 112, 113, 120, 121, 122, 141 односно контата 230 и 231, со одобрение на соодветните конта во групата конта 75, 76, 77 и 78.

На крајот на пресметковниот период односно на крајот на годината на контата 194 и 195 се исказуваат и износите што се наплатени по истекот на пресметковниот период, а се пресметуваат во вкупниот приход на претходни-

от пресметковен период врз основа на спецификацијата од член 13 на Законот за вкупниот приход. При тоа книжење се задолжува соодветното аналитичко konto на контата 120, 121 односно 122, со одобрение на контата 125, 126 односно 127.

Книжењата на товар на контото 194 односно 195, во корист на соодветните конта во групите конта 75, 76, 77 и 78 и организацијата на здружен труд може да одлучи да ги врши на крајот на пресметковниот период и на крајот на годината.

На контото 196 – Данок на промет во наплатени приходи, се исказуваат износите на данокот на промет содржани во наплатените приходи, како и износите на данокот на промет покриени со инструменти за обезбедување на плаќањето.

На контото 196 на крајот на годината се исказува и побарувањето за повеќе платен данок во однос на обврската што е утврдена во конечната пресметка.

На контото 197 – Утврдени приходи од продажба на кредит, се исказува приходот по основ на износот исказан на контото 297 – Пресметани приходи од продажба на кредит кога се исполнети условите тој износ да се пресмета во вкупниот приход.

На контото 198 – Втасани а ненаплатени обврски од доходот од претходните пресметковни периоди, организацијата на здружен труд што ќе исказе загуба во работењето го исказува износот на втасаните а ненаплатените камати на кредити за основни средства и други обврски од доходот што не го надоместила врз товар на доходот односно што не го исказала како загуба во согласност со член 73 став 2 алинеја 2 од Законот за вкупниот приход.

На контото 199 – Други активни временски разграничувања, се исказуваат износите на другите активни временски разграничувања за кои во оваа група конта не е предвидено посебно konto.

На контото 199 се исказува и каматата што е содржана во дадените инструменти за обезбедување на плаќањето како и каматата што се води на контото 299 – Други пасивни временски разграничувања, во моментот на наплатата односно индосирање на хартии од вредност.

КЛАСА 2: Текушти обврски

Член 23

На контата од групата 20 – Обврски за даноци и други давачки и по интерна сметка, се исказуваат запрените износи на данокот на промет и други давачки, обврските за плаќање на царина и други увозни давачки, обврските по интерна сметка, обврските по запирањата од работниците и обврските по запрениот данок на добивка на странски лица, според називите на одделните конта од оваа група.

На контото 205 – Обврски по интерна сметка, се исказуваат во книговодството на работната организација односно на сложената организација на здружен труд на посебни аналитички конта обврските спрема основните организации на здружен труд односно работните заедници по интерна сметка односно побарувањата за искористен кредит на интерна сметка по принципот на текушта сметка.

На контото 206 – Обврски по запирањата од работниците, се исказуваат запрените износи од личниот доход на работниците по судски, управни и други одлуки.

Уплатите на запрените даноци и придонеси ги товарат соодветните конта од оваа група.

Член 24

На контата од групата 21 – Обврски по инструменти за плаќање, се исказуваат вредностите на дадените чекови, меници и други инструменти за плаќање со кои може да се врши плаќање преку пренос или кои можат да се продадат (есконттираат) во смисла на важечките прописи.

На контото 211 – Обврски по меници, се искажуваат вредностите на мениците дадени во согласност со сојузниот закон со кој се уредува обезбедувањето на плаќањето меѓу корисниците на општествени средства, освен мениците дадени за обезбедување на плаќањето на стоковниот кредит и мениците што се издадени пред денот на настанувањето на должничко-доверителскиот однос што се искажуваат во вонбилансната евиденција, до денот на настанувањето на должничко-доверителскиот однос.

Член 25

На контата од групата 22 – Обврски спрема добавувачите, се искажуваат обврските спрема добавувачите за основни и обртни средства, обврските за нефактурирани стоки и услуги, обврските од кооперативните односи со земјоделците и со други работни луѓе и обврските за стоки примени во консигнација и комисион, според називите на одделните конта од оваа група.

Член 26

На контата од групата 23 – Други обврски од деловни односи, се искажуваат обврските за примени аванси, обврските спрема работниците, обврските по запирањата од работниците, обврските за парични средства на резервите, солидарноста и на други фондови на жиро-сметката, обврските по основ на односи на организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговскиот промет и производствените и други организации на здружен труд и други обврски, како и обврските по основ на помалку платени обврски од доходот според називите на одделните конта од оваа група.

На контото 230 – Обврски за аванси по основ на инвестиции, се искажуваат обврските за аванси примени од инвеститори по основ на инвестиции за основните средства односно за средствата на заедничката потрошувачка.

На контото 232 – Обврски спрема работниците, се искажуваат обврските по основ на неисплатени лични доходи на работниците што се депонирани на издвоена сметка кај Службата до конечната исплата.

На контото 236 – Обврски за парични средства на резервите, солидарноста и на други фондови на жиро-сметката, се искажуваат обврските за парични средства што се однесуваат на средствата на резервите, средствата на солидарноста, средствата на фондовите за заедничка потрошувачка и средствата на другите фондови што се држат на жиро-сметката по кој и да е основ.

На контото 236 се искажуваат и обврските за паричните средства на резервите што се држат на жиро-сметката односно на посебна сметка на работната организација кај Службата.

На контото 237 – Обврски спрема производствените и други организации по основ на извршен извоз, организацијата на здружен труд која врши работи на надворешнотрговскиот промет ги искажува обврските спрема производствените и други организации по основ на извоз што се врши за сметка на тие организации. Ова конто се одобрува со задолжување на контата 123 или 128 односно контото 680 – Стоки преземени од производствените организации за извоз на склад.

На контото 238 – Обврски спрема увозниците по основ на извршен увоз, производствената или друга организација на здружен труд ги искажува обврските спрема организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговскиот промет по основ на увоз што ќе се изврши за нивна сметка. Ова конто се одобрува со задолжување на соодветното конто на кое се искажуваат материјалните вредности што се увезуваат.

На контото 239 – Други обврски од деловните односи се искажуваат обврските што не се искажани на контата од групата 22, 26, 27 и на другите конта од оваа група, како и обврските од деловните односи за извршени плаќања од страна на други лица.

Член 27

На контата од групата 24 – Обврски од заедничкиот приход и заедничкиот доход, се искажуваат обврските за преземени производи и извршени услуги и обврските од распоредениот остварен заеднички приход како и обврските од заедничкиот доход.

На контото 240 – Обврски за преземени производи, се искажуваат обврските за преземени производи што служат за фазно производство или се вградуваат во заеднички производ, како и производите што од организациите на здружен труд што се занимаваат со работи на прометот на стоки и услуги се преземени од производствените и други основни организации за кои се остварува и распоредува заедничкиот приход.

На контото 241 – Покриени обврски по заеднички приход се искажуваат обврските за распореден заеднички приход по конечна пресметка на распоредот на заедничкиот приход, што се покриени со отворен акредитив и со гаранција, како и обврските што се намирани во наредниот пресметковен период на начинот пропишан во член 11 од Законот за вкупниот приход.

На контото 242 – Обврски по распоредениот заеднички приход, се искажуваат обврските за распореден заеднички приход по конечна пресметка на распоредот на заедничкиот приход што е остварен со наплата на проодна сметка односно на проодна девизна сметка.

На контото 244 – Обврски за преземени продадени производи, на крајот на пресметковниот период односно на крајот на годината се искажуваат обврските за преземени производи и извршени услуги што се продадени, а по кои не е утврден заедничкиот приход.

На контото 245 – Обврски од заедничкиот доход, се искажуваат обврските од заедничкиот доход по сите основи.

На контото 247 – Обврски за аванси примени по основ на заедничка работа односно заедничко работење односно на контото 248 – Обврски по контокорентна сметка за примени репродукциони материјали по основ на заедничка работа односно заедничко работење, се искажуваат обврските за примени аванси со дознака односно чек или со индосирана меница при предавање на производи или услуги, односно обврските за примени репродукциони материјали по основ на заедничка работа и заедничко работење во согласност со член 39 став 3 и член 44 став 3 од Законот за вкупниот приход.

Обврските на контата 247 и 248 што се намируваат од распоредениот заеднички приход се книжат во корист на контото 141 односно 142.

Член 28

На контата од групата 25 – Лични доходи, се искажуваат пресметаните лични доходи и средствата за лични доходи.

На контата 250, 251, 252 и 253 се искажуваат пресметаните лични доходи и надоместите на личните доходи, со одобрение на соодветните конта во групата конта 28 – Обврски за лични доходи и надомести на личните доходи.

На контото 256 – Разграничени лични доходи во текст на годината, се искажува зголемувањето односно намалувањето на аконтацијата на личните доходи пресметани врз товар на обртните средства по основ на залихи и по основ на враќање на даночни и други давачки за опрема и бродови извезени на кредит.

На крајот на пресметковниот период односно на крајот на годината за износот на пресметаните лични доходи и надоместите на личните доходи искажани на контата 250, 251, 252 и 253 намален односно зголемен за износот

искажан на контото 256, се задолжува контото 870 – Дел од чистиот доход за лични доходи, а се одобрува контото 257 – Распоредени средства на чистиот доход за лични доходи.

На крајот на годината контата на групата конта 25 меѓусебно се затвораат. Разликата меѓу пасивните и активните конта се пренесува во наредната година во контото 257, ако до утврдувањето на завршната сметка не е извршена распределбата на одделни работници. Во наредната година распределбата и исплатата на овој износ се книги преку контата на групата 28 – Обврски за лични доходи и надомести на личните доходи.

Член 29

На контата од групата 26 – Обврски во рамките на РО, се искажуваат финансиските и пресметковните односи меѓу основните организации на здружен труд во состав на работната организација по основ на кредитни односи, здружување на средства и други односи по основите наведени во називите на одделните конта на оваа група. Во оваа група конта се евидентираат и односите меѓу основните организации на здружен труд и нивните работни заедници, како и односите што се искажуваат во посебно книговодство, ако се води за дејноста на општествениот стандард.

На контото 260 – Обврски за примени средства по основ на загуба во текот на годината, се искажуваат обврските за средства што се примени од други основни организации на здружен труд ако со самоуправни спогодба е утврдена обврската за меѓусебно покривање на загубите.

На контото 268 – Други обврски од односите во РО, се искажуваат и обврските на работната заедница спрема организациите на здружен труд.

На контото 269 – Втасани а ненаплатени кредити спрема ООЗТ во рамките на РО, се искажуваат износите на кредитите што втасале, а не се платени во договорениот рок. Задолжувањето на ова конто се врши со одобрение на контата 262 и 263 односно на контото 264 во моментот на втасувањето на кредитите (отплати, ануитети), а најдоцна на крајот на пресметковниот период.

На контата 262 и 265 се искажуваат обврските по основ на земени кредити и здружени средства чиј рок за враќање е пократок од една година, а на контата 263 и 266 се искажуваат обврските по основ на земени кредити и здружени средства чиј рок за враќање е подолг од една година.

Член 30

На контата од групата 27 – Обврски спрема претпријатијата и работните односно деловните единици во странство, се искажуваат финансиските и пресметковните односи меѓу организациите на здружен труд и претпријатијата и работните односно деловните единици во странство што тие ги основале или во кои учествуваат со свои средства, во согласност со важечките прописи, а според називите на одделните конта од оваа група.

На контата 270, 271 и 274 се искажуваат обврските за земени кредити и здружени средства чиј рок за враќање е пократок од една година, а на контата 272, 273 и 275 се искажуваат обврските чиј рок за враќање е подолг од една година.

Член 31

На контата од групата 28 – Обврски за лични доходи и надомести на лични доходи, се искажуваат пресметаните и исплатените аконтации на личните доходи и надоместите на личните доходи во текот на годината.

На контата 280, 281, 282 и 283 се искажуваат пресметаниот и исплатениот чист личен доход и надоместите на чистиот личен доход.

На контата 284, 285 и 286 се искажуваат пресметаните и платените обврски за даноци и придонеси од личниот доход и од надоместите на личниот доход.

Член 32

На контата од групата 29 – Пасивни временски разграничувања, се искажуваат однапред пресметаните износи на трошоците за инвестиционо одржување и на другите материјални трошоци, кои нерамномерно настануваат и кои зависат од обемот на производството или од периодот на укалкулирањето, пресметаните износи на обврските од доходот што временски се разграничуваат, како и износот на пресметаните приходи и износите на данокот на промет во тие приходи.

На контото 290 – Пресметани трошоци за инвестиционо одржување, се искажуваат пресметаните трошоци за инвестиционо одржување, кои во моментот на пресметувањето имаат карактер на фактични трошоци.

На контото 291 – Пресметани други материјални трошоци, се искажуваат износите на пресметаните други материјални трошоци и на другите трошоци на работењето, што во моментот на пресметувањето имаат карактер на фактички трошоци.

На контото 292 – Пресметани обврски од доходот, се искажуваат пресметаните износи на обврските од доходот што се утврдуваат независно од остварениот доход и што во моментот на пресметувањето треба да го товарат привремено пресметаниот доход.

На контото 293 – Пресметани курсни разлики, се искажуваат курсните разлики пресметани по основ на искажувањето на побарувањата во странски валути по средни курсеви, согласно со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење и кредитните односи со странство, освен по основ на побарувањата што се искажуваат на контото 102 и соодветните конта на групата конта 12. По извршената наплата на побарувањата и продажбата односно употребата на девизи, за износот на курсната разлика што одговара на продадениот односно употребениот износ на девизи, се задолжува соодветното аналитичко конто во рамките на контото 193 – Курсни разлики со одобрение на контото 788 – Други приходи. Ако по побарувањата се пресметани негативните курсни разлики, книжењето на тие курсни разлики се врши со методот на црвено сторно.

На контото 294 – Пресметани приходи од заедничкиот приход, се искажуваат износите по издадени фактури, сметки привремени ситуации, пресметки и др., по основ на продажба на производи и извршени услуги по кои се остварува заеднички приход односно по конечните пресметки за распоредот на заедничкиот приход, со задолжување на соодветните конта на групите 12 и 14.

На контото 295 – Пресметани приходи, се искажуваат износите по издадени фактури, сметки, привремени ситуации, пресметки и др. по основ на продажба на производи, стоки и услуги, приходите по основ на здружување на средства и други приходи со задолжување на соодветните конта на групата 12, 13, 16 и 17 односно на контото 145.

Организацијата на здружен труд не мора да врши книжење на контото 295 ако во моментот на настанувањето на должничко-доверителскиот однос наплатата ја извршила во готово, примила чек или меница или ако пред настанувањето на должничко-доверителскиот однос извршила наплата, добила гаранција или и е отворен акредитив.

На контото 296 – Данок на промет во пресметани приходи, се искажуваат износите на данокот на промет содржани во пресметаните приходи.

На контото 297 – Пресметани приходи од продажба на кредит, се искажува износот за кој е намален вкупниот приход утврден во согласност со член 12 став 4 од Законот за вкупниот приход, со задолжување на соодветното конто во групата конта 76 и 77.

На контото 298 – Надоместени обврски од доходот втасани, а ненаплатени во претходните пресметковни пе-

риоди, се искажуваат обврските што во претходните пресметковни периоди се книжени на контото 198, а во текуштиот пресметковен период се надоместени врз товар на доходот. Контото 298 се одобрува со задолжување на соодветните konta во групата konta 83; 84 односно 85.

На контото 299 – Други пасивни временски разграничувања, се искажуваат износите на другите пасивни временски разграничувања за кои во оваа група konta не е предвидено посебно konto.

На контото 299 се искажува и пресметаната камата што во моментот на пресметувањето не втасала за наплата (камати припишани на заеми и кредити, камати содржани во номиналниот износ на обврзницата, меницата и сл.), како и втасаната односно платената камата што е содржана во дадените инструменти за обезбедување на плаќањето што се води на контото 199.

На контото 299 не се искажува каматата по потрошувачки кредити ако е пресметана во моментот на давањето на кредитот и е содржана во износот на побарувањата по тие кредити, туку се искажува како исправка на вредноста на тие побарувања на посебно аналитичко konto во рамките на контата на кои се искажуваат побарувањата по тие кредити.

На крајот на годината пресметаните износи на контата од групата 29 – Пасивни временски разграничувања, меѓусебно се затвораат со состојбата искажана на соодветните konta од групата 19 – Активни временски разграничувања. Разликата меѓу одделните активни и пасивни временски разграничувања се книжи врз товар на контото 478 – Други издатоци што повремено се јавуваат, а кои се непосреден услов за работа и производство, или во корист на контото 788 – Други приходи, ако не можат да се пренесат во наредниот период како транзиторна актива односно транзиторна пасива, во смисла на важечките прописи.

КЛАСА 3: Материјал и ситен инвентар

Член 33

На контата од групата 30 – Набавна вредност на суровини и материјали, се искажува вредноста на набавените суровини и материјали според елементите на структурата на цените, и тоа: вредноста по пресметката на добавувачот, трошоците за набавка, износот на царината и другите увозни давачки и износот на данокот на промет, според називите на одделните konta од оваа група.

Преку контото 309 – Пресметана набавна вредност на суровини и материјали, се пренесуваат износите искажани на контата 300, 301, 302 и 303, со задолжување на соодветното konto во групата на контата 31 – Суровини и материјал.

На крајот на годината контата од групата 30 меѓусебно се затвораат.

По исклучок од одредбата на став 2 од овој член набавната вредност на суровините и материјалот може да се книжи врз товар на контата 300, 301, 302 и 303, а во корист на контото 309 најдоцна на крајот на пресметковниот период врз основа на спецификацијата за набавени суровини и материјали во текот на пресметковниот период, а кои се книжени на контата од групата 31.

Член 34

На контата од групата 31 – Суровини и материјал, се искажуваат залихите на суровини, репродукциони материјали, горива, помошен материјал, набавени производи и делови и други видови материјал наменет за репродукција, како и резервни делови, на складот односно на обра-

ботката и доработката и манипулацијата, според називите на одделните konta.

Контата на групата 31 се задолжуваат и за ефектот на ревалоризацијата на залихите што се искажани на контата од оваа група konta, што ќе се утврди во согласност со член 34 од Законот за вкупниот приход, во корист на контото 900 – Деловен фонд – дел за трајни обртни средства.

Член 35

На контата од групата 35 – Ситен инвентар и амбалажа на залиха, се искажува вредноста на ситниот инвентар, автогумите и амбалажата на залиха според називите на одделните konta.

На контото 351 – Автогуми на залиха, се искажуваат залихите на автогумите за транспортни средства и за други средства за работа.

Контата на групата 35 се задолжуваат и за ефектот на ревалоризацијата на залихите што се искажани на контата од оваа група konta, што ќе се утврди во согласност со член 34 од Законот за вкупниот приход, во корист на контото 900 – Деловен фонд – дел за трајни обртни средства.

За износот на ситниот инвентар, автогумите и амбалажата, што се пуштаат во употреба се задолжува соодветното konto во групата konta 36 – Ситен инвентар и амбалажа во употреба.

Член 36

На контата од групата 36 – Ситен инвентар и амбалажа во употреба, се искажуваат вредностите на ситниот инвентар, автогумите и амбалажата во употреба и исправката на вредноста на ситниот инвентар и амбалажата во употреба.

Контата од групата 36 се задолжуваат и за износот на ревалоризацијата на вредноста на залихите односно се одобруваат за износот на ревалоризацијата на исправката на вредноста на тие залихи, со одобрение на контото 900 за износот на разликата меѓу износот на ревалоризацијата на вредноста и износот на ревалоризацијата на исправната вредност на тие залихи (ефект на ревалоризацијата).

За износот на извршената исправка на набавната односно ревалоризираната вредност на залихите што се искажани на контата од оваа група, се задолжува контото 405 – Отпис на ситен инвентар и амбалажа.

КЛАСА 4: Трошоци на работењето

Член 37

На контата од групата 40 – Материјални трошоци, се искажуваат материјалните трошоци на работењето, освен издатоците што се искажуваат на контата од групата konta 41 и 42, во согласност со одредбата на чл. 19 до 24 од Законот за вкупниот приход, според називите на одделните konta од оваа група.

На контото 400 – Потрошени суровини и материјал, се искажува вредноста на потрошениот материјал (суровини, материјали, помошен материјал, канцеларски материјал, полупроизводи, мазива и сл.) во врска со работењето на организацијата на здружен труд, пресметани по набавните односно ревалоризирани цени, освен на потрошениот материјал за инвестиционо одружување на средствата на трудот, за освојување на ново производство и за истражување и откривање на рудно и друго минерално богатство, како и на потрошениот материјал за издатоци што се книжат на контата на другите групи konta во рамките на класата 4.

На контото 401 – Потрошена енергија, се искажува вредноста на набавената енергија и вредноста на потрошениот материјал за производство на енергија, како и вредноста на потрошеното гориво за транспортни средства.

На контото 402 – Транспортни услуги, се искажуваат трошоците на транспортните услуги, на поштенските телеграфските и телефонските услуги, што ги извршиле организациите на здружен труд, други корисници на општествени средства и граѓани, освен трошоците на транспортните услуги што се искажуваат на контата 403 и 406.

На контото 403 – Трошоци за инвестиционо одржување на основните средства, се искажува потрошениот материјал и трошоците на услугите за одржување на основните средства, заради одржување на нивната техничко-технолошка способност, во согласност со член 20 став 3 од Законот за вкупниот приход.

На контото 404 – Други производствени услуги, се искажуваат трошоците на другите услуги, како што се: комунални услуги, надомести за користење на луки, пристаништа, аеродроми и јавни складови, издатоците за користење на мелиорациони и водостопански објекти и постројки, како и други услуги што ги извршиле организациите на здружен труд од областа на стопанските дејности и работните луѓе што самостојно во форма на занимање вршат професионална дејност, освен занаетчиските лични услуги, кои не се книжат на другите контата во групата контата 40 и 41.

На контото 405 – Отпис на ситен инвентар и амбалажа, се искажуваат исправките на вредноста на ситниот инвентар, автогумите и амбалажата, дадени во употреба, во согласност со самоуправниот општ акт.

На контото 406 – Материјални трошоци за освојување на ново производство и истражување и откривање на рудно и друго минерално богатство, се искажува потрошениот материјал и трошоците на услугите за освојување на ново производство и за истражување и откривање на рудно и друго минерално богатство, во согласност со чл. 23 и 24 од Законот за вкупниот приход.

На контото 407 – Трошоци за текушти потреби за заштита при работата и заштита на работната средина, се искажуваат издатоците во согласност со член 19 став 1 и член 22 од Законот за вкупниот приход.

На контото 408 – Други материјални трошоци, се искажуваат другите материјални трошоци за кои не е предвидено посебно konto во групата контата 40, 41 и 42, а во согласност со чл. 19 до 24 од Законот за вкупниот приход.

Член 38

На контата од групата 41 – Други издатоци, се искажуваат трошоците што според чл. 19 до 22 од Законот за вкупниот приход се сметаат како материјални трошоци, а кои не се искажани на контата од групата 40.

На контото 410 – Непроизводствени услуги, се искажуваат издатоците за услуги како што се: кирии и закупнини, освен закупнините за средствата на трудот на граѓаните; личните услуги; здравствените услуги; интелектуалните услуги на организациите на здружен труд регистрирани за вршење на тие дејности, како и другите издатоци за услуги со непроизводствен карактер што ги извршиле организациите на здружен труд од областа на вонстопанските дејности и работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓани, а кои не се книжат на другите контата од групата контата 40 и 41.

На контото 410 не се искажуваат издатоците за вршење на привремени и повремени работи во согласност со член 75 од Законот за здружениот труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 53/76 и 57/83).

На контото 415 – Закупнина за средства на трудот на граѓаните, се искажуваат издатоците за закупнина за средствата на трудот на граѓаните.

Член 39

На контата од групата 42 – Преземени вредности на производи односно услуги, се искажуваат вредностите на производите и услугите што се преземени од здружените земјоделци, работните луѓе здружени во задруги односно работните луѓе што својот труд го здружиле во привремена или трајна работна заедница, во согласност со чл. 82, 83 и 87 од Законот за здружениот труд, според називите на одделните контата од оваа група.

Член 40

На контата од групата 43 – Амортизација, се искажува износот на пресметаната амортизација што се надоместува од вкупниот приход.

На контото 431 – Амортизација над стапките пропишани со републички односно покраински закон, се искажува амортизацијата ако со републички односно покраински закон се пропишани максималните стапки за амортизација, во износот што е пресметан над стапките пропишани со републички односно покраински закон.

Член 41

На контата од групата 45 – Други трошоци на работењето за кои работниците донесуваат одлука за видот и височината, се искажуваат издатоците што се надоместуваат во целост од вкупниот приход во пресметковниот период во кој се направени за намените и во височината утврдена во согласност со член 26 од Законот за вкупниот приход, според називите на одделните контата од оваа група.

На контото 457 – Надоместени материјални трошоци на работната заедница, се искажуваат обврските спрема работните заедници од чл. 400 и 403 на Законот за здружениот труд, по основ на слободна размена на трудот за надоместување на материјалните трошоци во согласност со член 26 став 3 од Законот за вкупниот приход.

На контото 458 – Надомести на работниците за други трошоци, се искажуваат издатоците за надомести на трошоците на работниците од член 26 став 1 точка 1 на Законот за вкупниот приход, освен издатоците што се книжат на другите контата од оваа група.

Член 42

На контата од групата 46 – Други трошоци на работењето што се надоместуваат од вкупниот приход во периодот кога се направени, се искажуваат обврските за издатоците од член 27 на Законот за вкупниот приход, освен издатоците што се книжат на контата од група 47 – Други трошоци на работењето што се надоместуваат од вкупниот приход во периодот кога се направени, според називите на одделните контата од оваа група.

Член 43

На контата од групата 47 – Други трошоци на работењето што се надоместуваат од вкупниот приход во периодот кога се направени, се искажуваат трошоците од член 27 на Законот за вкупниот приход, освен трошоците што се книжат на контата од групата 46 и исправката на финансискиот резултат за невнесена добивка во Југославија остварена со вршење на стопанска дејност во странство во согласност со член 16 став 2 на Законот за вкупниот приход.

На контото 470 – Исправка на вредноста и надомести на кусоци на залихи на недовршено производство, полу-производи, делови на сопствено производство и готови производи, се искажува исправката на вредноста и кусоците утврдени со пописот на залихите што се искажуваат на контата од групата контата 60 и 63 – ако се надоместуваат врз товар на вкупниот приход.

Врз товар на контото 470, а во корист на контата од групата 60 и 63 се книжи и кусокот утврден со пописот на залихите што се водат на контата од групата контата 60 и

63, што се надоместуваат врз товар на одговорното лице. За износот на кусокот се задолжува одговорното лице на контото 131 со одобрение на контото 295. По извршената наплата на побарувањата од одговорното лице се одобрува контото 788 – Други приходи, со задолжување на контото 195.

На начинот од ст. 2 и 3 на овој член врз товар на контото 470 се книги и износот на прекумерното кало, рас-тур, крш и дефект.

На контото 471 – Исправка на вредноста и надомест на кусоците на залихите на сировини и материјали, ситен инвентар, амбалажа, стоки и други материјални вредности, се вршат книжења на начинот од ст. 2 до 4 на овој член.

На контото 476 – Исправка на финансискиот резултат од работењето за невнесена добивка во Југославија остварена со вршење на стопанска дејност во странство, се врши книжење врз товар на ова konto, а во корист на контото 291 – Пресметани други материјални трошоци, во согласност со член 16 став 2 од Законот за вкупниот приход. Ако невнесената добивка, по која основа е извршена исправката на финансискиот резултат, се внесе во Југославија во истата година кога е извршена таа исправка, за тој износ на контото 476 се врши книжење со методот на црвено сторно. Ако добивката се внесе во наредната година, извршената исправка на финансискиот резултат во претходната година се книги во текуштата година врз товар на контото 191 – Други материјални трошоци, а во корист на контото 788 – Други приходи.

Член 44

На контата од групата 49 – Распоред на трошоците на работењето, на крајот на пресметковниот период односно на крајот на годината се книги преносот на трошоците на работењето што се искажани на контата од групата 40, 41, 42, 43, 45, 46 и 47.

На контото 490 – Распоред на трошоците на работењето што се пресметуваат врз товар на обртните средства по основ на залихи, се одобрува со задолжување на соодветните konta во групата 60 односно 63 за трошоците што се искажани на контата од групата 40, 41, 42 и 43. Ако организацијата на здружен труд одлучи сите или некои од тие трошоци да не ги пресметува врз товар на обртните средства по основ на залихи, преносот на тие трошоци се книги на контото 491 – Распоред на трошоците на работењето што се надоместуваат од вкупниот приход во периодот кога се сторени, со задолжување на контото 710 – Материјални трошоци и трошоци на амортизацијата содржани во продадените производи и услуги односно на контото 711 – Материјални трошоци и трошоци на амортизацијата за остварување на заедничкиот приход.

Контото 491 се одобрува со задолжување на контото 712 – Други трошоци на работењето, за трошоците што се искажани на контата од групата 45, 46 и 47.

По исклучок од одредбите на ст. 2 и 3 од овој член организациите на здружен труд што се занимаваат со промет на стоки и услуги, за трошоците искажани на контата од групата 40 до 47 го задолжуваат контото 728 – Трошоци за продадени стоки, со одобрение на контото 491.

Книжењата од ст. 2, 3 и 4 на овој член за пренос на трошоците врз товар на соодветните konta од групата 60, 63, 71 и 72 можат да се вршат со користење на класата 5 во согласност со самоуправниот општ акт на организацијата на здружен труд.

На крајот на годината контата од групата 49 се затвораат со контата 40, 41, 42, 43, 45, 46 и 47.

КЛАСА 5: Слободна

Член 45

Употребата на класата 5 е слободна во поглед на содржината и во поглед на расчленувањето на групите konta и на синтетичките и аналитичките konta.

Организацијата на здружен труд може да одлучи на контата од класата 5 да обезбедува податоци за своите потреби, а особено:

- за следење на процесот на трудот и производството;

- за изработка на калкулации за формирање и уредување на цените на производите и услугите односно за обезбедување на податоци за вредноста на производите односно услугите по елементи на калкулација;

- за утврдување на резултатите од работењето по работни односно деловни единици и по други места на производство односно на вршење на услуги; по вид на производство односно вид на услуги и по одделни производи и услуги или групи на производи и услуги;

- за следење на производството односно за вршење на услуги врз основа на кои се остварува заедничкиот доход;

- за следење на производството односно за вршење на услугите за кои се вложени средства на странски лица.

Ако организацијата на здружен труд податоците од став 2 на овој член ги обезбедува на контата од класата 5, на посебни konta во рамките на класата 5 го искажува распоредот на трошоците на работењето на сообразен начин како што е пропишано за групата на контото 49. Распоредот и преносот на трошоците на работењето што се искажани на контата од класата 5, организацијата на здружен труд го врши врз товар на контата од групата 60, 63, 71 и 72, најдоцна на крајот на пресметковниот период односно на крајот на годината.

Ако организацијата на здружен труд на контата од класата 5 ги искажува и издатоците и обврските што ги надоместува од доходот и од чистиот доход односно што ги пресметува врз товар на обртните средства по основ на залихи, како и ако на тие konta обезбедува и други податоци (дел од чистиот доход за акумулација и др.), тие издатоци и обврските како и другите податоци ги искажува и на посебни konta што во рамките на класата 5 ќе ги отвори за отстапување од трошоците на работењето.

Организацијата на здружен труд може да одлучи и трошоците на работењето да ги искажува на начинот од став 4 на овој член и во тој случај тие трошоци ги пренесува непосредно преку контото од групата 49, врз товар на контата од групата 60, 63, 71 и 72.

Во случајот од став 5 на овој член контата од класата 5 секогаш се во меѓусебна рамнотежа.

КЛАСА 6: Производство и залихи на производи и стоки

Член 46

На контата од групата 60 – Производство, се искажува вредноста на производството, недовршените производи, полупроизводите и деловите како и на незавршените услуги, зависно од начинот на пресметувањето, во согласност со одредбите од член 29 на Законот за вкупниот приход.

Контата од групата 60 се задолжуваат и за ефектот на ревалоризацијата на сировините и материјалите содржани во залихите на недовршеното производство на производи и незавршените услуги, полупроизводи и делови на сопственото производство според состојбата на тие залихи на крајот од пресметковниот период, што ќе се утврди во согласност со член 34 од Законот на вкупниот приход, во корист на контото 900.

Член 47

На контата од групата 63 – Готови производи, се искажува вредноста на готовите производи, зависно од начинот на пресметување, во согласност со одредбите на чл. 29, 38 и 43 од Законот за вкупниот приход.

На контото 630 – Готови производи на склад, се искажува вредноста на готовите производи на склад.

На контото 631 – Готови производи во продавница, во производствената организација на здружен труд се искажуваат готовите производи во продавница. Ако таа ор-

ганизација ги искажува готовите производи во продавница по продажната цена, за разликата во цената и за данокот на промет што се пресметани во продажната цена се одобрува контото 639 – Отстапувања од цените на готовите производи.

На контото 632 – Готови производи на пат, се искажува вредноста на готовите производи, што му се испратени на купувачот, од часот на испраќањето до часот на настанувањето на должничко-доверителскиот однос во смисла на сојузниот закон со кој се уредува обезбедувањето на плаќањето меѓу корисниците на општествени средства.

На контото 633 – Разграничен дел на трошоците по основ на враќање на даночните и другите давачки, се искажуваат износите на материјалните трошоци и амортизацијата пресметани на товар на обртните средства по основ на враќање на даночните и другите давачки за опрема и бродови извезени на кредит, во согласност со член 32 од Законот за вкупниот приход.

На контото 635 – Готови производи предадени за заедничка работа, односно заедничко работење, се искажува вредноста на готовите производи односно на услугите предадени односно извршени за друга основна организација на здружен труд во составот на истата работна организација или друга работна организација заради обработка во следната фаза од работата или вградување во единствен производ, како и на организации на здружен труд кои се занимаваат со работи на промет на стоки и услуги.

На контото 635 се искажува и вредноста на готовите производи односно услуги на последниот учесник во фазното производство, производството на единствен производ односно вршењето на услуги.

Контата од групата 63 се задолжуваат и за ефектот на ревалоризацијата на сировините и материјалите содржани во готовите производи што се искажуваат на контата од оваа група, во согласност со член 34 од Законот за вкупниот приход, во корист на контото 900.

Член 48

На контата од групата 64 – Производи преземени од производителот, се искажува вредноста на производите што организациите на здружен труд кои се занимаваат со работи на промет на стоки и услуги ги презеле од производствени и другите организации на здружен труд во согласност со самоуправна спогодба, според називите на одделните konta од оваа група.

За вредноста на преземените производи се задолжува контото 640 – Производи преземени од производителот, на склад, во корист на контото 240 – Обврски за преземените производи.

На контата од групата 64 се искажува и вредноста на готовите производи преземени од основната организација на здружен труд која ја извршила претходната фаза на производството односно која го изработила производот што се вградува во единствен производ во составот на истата работна организација или друга работна организација. За вредноста на преземените производи се задолжува контото 640 во корист на контото 240 – Обврски за преземените производи.

За износот на распоредениот заеднички приход, што е остварен по конечната пресметка на распоредот на заедничките приходи, се врши меѓусебно затворање на контото 240, односно 244 и на контата 640 и 649. Меѓусебно затворање на тие konta се врши и во случај кога вредноста на преземениот производ односно на извршената услуга му се предава на следниот учесник во производството на заеднички производ односно на заедничка услуга.

Член 49

На контата од групата 65 – Набавна вредност на стоките, се искажува вредноста на набавените стоки по елементите на структурата на набавната цена, и тоа: вредноста по пресметката на добавувачот, зависните трошоци за набавка на стоките, царините и другите увозни давачки, според називите на одделните konta од оваа група.

Преку контото 659 – Пресметана набавна вредност на стоките, се пренесуваат износите искажани на контата 650, 651 и 652 со задолжување на соодветното konto во групата на контото 66 – Стоки.

На крајот од годината контата на групата 65 се затвораат меѓусебно.

По исклучок од одредбата на став 2 од овој член набавната вредност на стоките може да се книжи на товар на контата 650, 651 и 652, а во корист на контото 659 најдоцна на крајот од пресметковниот период врз основа на спецификацијата на набавените стоки во текот на пресметковниот период, а кои се книжени на контата од групата 66.

Член 50

На контата од групата 66 – Стоки, се искажуваат залихите на стоките по набавната или продажната цена. Ако стоките се водат по продажната цена, за износот од фактурата на добавувачот се одобрува контото на добавувачот, за износот на зависните трошоци за набавените стоки – соодветното konto, а за разликата во цената – контото 669 – Разлика во цената на стоките. Организациите на здружен труд кои данокот на промет го пресметуваат во продажната цена на стоките на залихи го книжат тој данок во корист на контото 668.

Книжењата на одделни konta од групата 66 се вршат според називите на одделните konta. За книжењата на контото 662 – Стоки на пат, важат објасненијата дадени во содржината на контото 632.

Контата од групата 66 се задолжуваат и за износот на ефектот од ревалоризацијата на залихите на стоки што се искажуваат на контата од оваа група, во согласност со член 31 од Законот за вкупниот приход, во корист на контото 900.

Член 51

На контата од групата 67 – Стоки примени во консигнација и комисион, се искажуваат залихите на стоките примени во консигнациона, односно комисиона продажба. Ако залихите на овие стоки се искажуваат по продажната цена, за вредноста на стоките по продажната цена се задолжува контото 670 – Стоки примени во консигнација, односно контото 671 – Стоки примени во комисион, со одобрение на контото 227 – Обврски за стоките примени во консигнација и комисион и контото 679 – Разлика во цената на стоките во консигнација и комисион.

Член 52

На контата од групата 68 – Стоки во извоз односно увоз, организацијата на здружен труд која врши работи на надворешнотрговски промет ја искажува вредноста на стоките што ги презела за извоз од производствена организација на здружен труд за нејзина сметка, односно вредноста на стоките што ги увезла за сметка на производствени и други организации на здружен труд.

На контото 681 – Стоки преземени од производствени организации за извоз на пат, се искажува вредноста на стоките ако тие стоки му се упатени на странски купувач од складот на организацијата на здружен труд која врши работи на надворешнотрговски промет, до моментот на преземањето на тие стоки од страна на странскиот купувач.

КЛАСА 7: Заеднички приход, вкупен приход и нивно распоредување

Член 53

На контата од групата 70 – Распоред на заедничкиот приход, се искажува распоредувањето на заедничкиот приход остварен според називите на одделните konta, во роковите и на начинот утврден со самоуправната спогодба во согласност со законот.

Контата од групата 70 се задолжуваат врз основа на конечната пресметка на распоредот на заедничкиот приход во корист на контата: 241, 242, 294, 763, односно на контото 767. Одобрението на контото 767 се врши во согласност со член 36 став 3 од Законот за вкупниот приход.

На крајот од пресметковниот период салдата на контата од групата 70 се еднакви со салдата искажани на контата од групата 75.

Член 54

На контата од групата 71 – Трошоци на продадените производи и услуги, се искажуваат пресметаните вредности на продадените производи и услуги по реалните трошоци, а според називите на одделните конта од оваа група во согласност со важечките прописи.

Организациите на здружен труд при продажбата на производи и услуги односно врз основа на конечната пресметка за распоредот на заедничкиот приход, го задолжуваат соодветното конто во групата 71 во корист на контото од групата 63, односно во корист на соодветното конто од групата 60 или контото 491.

На товар на контата од групата 71 се книжат и пресметаните вредности на производите и услугите по реалните трошоци употребени: за инвестиции, за ситен инвентар, за амбалажа, за семе произведено за сопствени потреби, за заедничка потрошувачка и за потребите за репрезентација, реклама и пропаганда, како и по основ на прирастот на основното стадо.

Член 55

Во групата на контото 72 – Набавна вредност на продадените стоки, контото 720 се задолжува за вредноста на продадените стоки пресметани по набавната односно ревалоризираната цена, а во корист на соодветните конта од групата 66 – Стоки. Ако вредноста на стоките се води по продажната цена контото 720 се задолжува за вредноста пресметана по таа цена, а во корист на соодветните конта од групата 66. Остварената разлика во цената на стоките се книжи на товар на контото 669, а во корист на соодветните конта од групата 72.

На товар на контото 720 се книжи и набавната односно ревалоризираната вредност на стоките употребени за инвестиции, ситен инвентар, амбалажа, заедничка потрошувачка и за потребите за репрезентација, реклама и пропаганда.

На контото 725 – Набавна вредност на продадениот материјал и отпадоците, се искажува набавната односно ревалоризираната вредност на продадениот материјал и отпадоците. За набавната вредност на продадените количини материјал и отпадоци се задолжува ова конто во корист на соодветното конто во класата 3: Материјал и ситен инвентар.

На контото 728 – Трошоци на продадените стоки, се искажуваат трошоците на организациите на здружен труд кои се занимаваат со работи на промет на стоки и услуги, што се книжени на контата од класата 4: Трошоци на работењето, а се пренесуваат на ова конто преку контото 491 – Распоред на трошоците на работењето што се надоместуваат од вкупниот приход во периодот кога се направени.

Член 56

На контото 740 – Распоред на приходите од продадените стоки во консигнација, се искажува распоредот на приходите од продадените стоки што се примени во консигнација. Ова конто се задолжува во корист на контото 670 – Стоки примени во консигнација и комисион и во корист на контото 768 – Приходи остварени од приходот по основ на продажба на стоки во консигнација и комисион.

На контото 741 – Распоред на приходите од продадените стоки во комисион, се искажува распоредот на приходите од продадените стоки што се примени во комисион. Ова конто се задолжува во корист на контото 671 – Стоки примени во комисион и контото 768 – Приходи остварени

од приходите по основ на продажбата на стоки во консигнација и комисион.

На крајот од пресметковниот период салдото на контото 740 е еднакво на салдото на контото 745, а салдото на контото 741 е еднакво на салдото на контото 746.

На контото 745 – Приходи од продадени стоки во консигнација, се искажуваат приходите од продадените стоки примени во консигнација. Ова конто се одобрува со задолжување на соодветното конто во групата 10, 11 и 12 односно контата 195, 230 и 231.

На контото 746 – Приходи од продадени стоки во комисион, се искажуваат приходите од продадени стоки примени во комисион. Ова конто се одобрува со задолжување на соодветното конто во групите 10, 11, 12 и контата 195, 230 и 231.

Член 57

На контата од групата 75 – Остварени заеднички приходи, се искажуваат заедничките приходи остварени според називите на одделните конта од оваа група.

Контата од оваа група се одобруваат со задолжување на соодветното конто во групите 10, 11, 12 и контата 194, 197, 230 и 231.

Член 58

На контата од групата 76 – Приходи од продадени производи и услуги, се искажуваат приходите остварени според називите на одделните конта од оваа група, без данок на промет, во согласност со важечките прописи.

Контата од групата 76 се одобруваат со задолжување на соодветното конто во групите 10, 11, 12, 14 и 70 и контата 194, 195, 197, 230 и 231.

На контото 762 – Приходи остварени во рамките на РО, се искажуваат и приходите што ќе се остварат по основ на купопродажните односи на основните организации на здружен труд во составот на истата работна организација.

На контото 764 – Приходи остварени по основ на употреба на производи и услуги за сопствените потреби, се искажува вредноста на употребените производи и услуги за инвестиции, за ситен инвентар, за семе произведено за сопствените потреби, за заедничка потрошувачка како и за потребите за репрезентација, реклама и пропаганда, како и по основ на прирастот на основното стадо, во согласност со член 9 став 2 и член 26 став 1 точ. 2 и 3 од Законот за вкупниот приход.

На контото 764 се искажува и вредноста на употребените сопствени производи за исхрана на работниците кога тие издатоци се надоместуваат од средствата за заедничка потрошувачка.

На контото 765 – Приходи остварени со слободна размена на труд, се искажуваат приходите на работната заедница и приходите на основните организации на здружен труд остварени со слободна размена на труд.

Член 59

На контата од групата 77 – Приходи од продадени стоки се искажуваат приходите остварени со продажба на стоки, материјали и отпадоци, без данок на промет, според називите на одделните конта од оваа група, во согласност со важечките прописи.

Контата од групата 77 се одобруваат со задолжување на соодветните конта во групите на контата 10, 11 и 12 и контата 195, 197, 230 и 231.

На контото 774 – Приходи остварени со употреба на стоки за сопствени потреби, се искажува вредноста на употребените стоки за инвестиции, за ситен инвентар, за амбалажа, за заедничка потрошувачка и за потребите за репрезентација, реклама и пропаганда – по пазарните цени.

Член 60

На контата од групата 78 – Други приходи, се искажуваат приходите што не можат да се искажат на контата

та од групите 76 и 77, остварени според називите на одделните konta од оваа група, а во согласност со важечките прописи.

Контата од групата 78 се одобруваат со задолжување на соодветните konta во групите 10, 11 и 19, како и на соодветните konta на кои се водат материјалните вредности кај кои се утврдени вишоци.

Член 61

Контото 790 – Разлика на приходите и расходите, на крајот од пресметковниот период, односно на крајот од годината, се задолжува за разликата меѓу приходите и расходите во корист на контото 800 – Заеднички доход и контото 820 – Доход, односно се одобрува за разликата меѓу расходите и приходите на товар на контото 809 и контото 820. На крајот од годината состојбите искажани на контата од групите 71 и 72 се пренесуваат на товар на ова Konto, а состојбите искажани на контата од групите 76, 77 и 78 во корист на ова Konto.

КЛАСА 8: Заеднички доход, доход и нивни распоред

Член 62

На контото 800 – Заеднички доход, на крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината се пренесува соодветниот дел од доходот од контото 790, во корист на ова Konto, што е резултат од работењето за кое организацијата на здружен труд користела и средства на други и кои по основ на тие средства имаат право на учество во заедничкиот доход.

Контото 809 – Загуба во заедничкото работење, на крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината се задолжува за износот на загубата што е утврдена во заедничкото работење, во корист на контото 790, односно во корист на соодветните konta од групата на контото 81.

На крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината за износот на загубата што е искажана на контото 809 со одобрение на ова Konto, се задолжува контото 145 за износот на загубата што ја поднесува друг учесник во заедничкото работење односно контото 820 на износот на загубата што ја поднесува организацијата на здружен труд – според самоуправната спогодба за здружување на труд и средства.

Член 63

На контата од групата 81 – Распоред на заедничкиот доход, се распоредува заедничкиот доход на крајот од пресметковниот период, односно на крајот од годината, според називите на одделните konta и на начинот утврден со самоуправната спогодба за здружување на средства.

Контата 810, 811, 813 и 814 се задолжуваат во корист на контото 245 во роковите предвидени со самоуправната спогодба, за распоредување на заедничкиот доход. За износот што е искажан на контото 813 и контото 814 се задолжува соодветното Konto во групата на контото 26 – Обврска спрема ООЗТ во рамките на РО, односно 91 – Обврски за долгорочно здружени и вложени средства односно 94 – Обврски за краткорочно здружени и вложени средства а се одобрува контото 900 – Деловен фонд – дел за другите потреби.

Контото 819 – Дел од заедничкиот доход што ѝ припаѓа на ОЗТ, се задолжува за износот на делот од заедничкиот доход што ѝ припаѓа на организацијата на здружен труд која користела средства на други, во корист на контото 820 – Доход.

На крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината се пренесуваат салдата на контата од групата 81 на товар на контото 800, односно контото 809.

Член 64

На контото 820 – Доход, на крајот од пресметковниот период, односно на крајот од годината од контото 790

во корист на ова Konto се пренесува доходот што е резултат од работењето, за кое работење организацијата на здружен труд не користела средства на други организации на здружен труд.

На контото 820 се искажува и дел од заедничкиот доход што ѝ припаѓа на основната организација на здружен труд, ако е пренесен од контото 819 – Дел од заедничкиот доход што ѝ припаѓа на ОЗТ.

Ако основната организација на здружен труд која здружила средства на товар на својот доход ја покрива загубата што настанала кај основната организација која се користела со тие средства во согласност со член 57 од Законот за вкупниот приход, за износот на загубата што ја покрива го задолжува контото 820 во корист на контото 245.

Член 65

На контата од групата на контото 83 – Распоред на делот од доходот за општоопштествени и заеднички потреби на долговната страна се книжат обврските и даноците според називите на контата од оваа група во износите што треба да се надоместат од доходот на крајот од пресметковниот период односно на крајот од деловната година. Ако на долговната страна на контата од оваа група во текот на годината се книжат платените аконтации на крајот од пресметковниот период односно на крајот од деловната година по методот на црвено сторно на долговната страна, повеќе платените износи се пренесуваат на товар на контата 133 и 134.

Член 66

На контата од групата на контото 84 – Распоред на делот од доходот за другите обврски, на долговната страна се книжат обврските од доходот за намените според називите на контата од оваа група во износите што треба да се надоместат од доходот на крајот од пресметковниот период, односно на крајот од деловната година. Ако на долговната страна на контата од оваа група во текот на годината се книжат платените аконтации на крајот од пресметковниот период односно на крајот од деловната година по методот на црвено сторно на долговната страна, повеќе платените износи се пренесуваат на товар на контото 135.

На контото 847 – Камати по кредитите за основни средства, се искажуваат износите на каматите што се однесуваат на пресметковниот период.

На контото 847 се книжат и казнените камати за ненавремено платени обврски по кредитите за основни средства.

Член 67

На контата од групата 85 – Распоред на делот од доходот за определени намени, се искажуваат обврските од доходот по основите и за намените според називите на одделните konta од оваа група.

На контото 850 – Дел од доходот што е резултат од посебни погодности и на контото 851 – Дел од доходот по основ на развојни премии или по други основи за определени намени, се искажува делот од доходот што е утврден во согласност со член 111 од Законот за здружениот труд, на товар на овие konta а во корист на контото 860.

На контото 852 – Дел од доходот што е резултат од иновација, рационализација или други видови творештво на работниците, се искажува вкупниот дел од доходот што е остварен по основ на иновација, рационализација или други видови творештво предложени од работниците на организациите на здружен труд.

На товар на контото 852, а во корист на контото 856 – Посебни надомести за работниците по основ на иновации, рационализации или други видови творештво, се пренесува делот од доходот што е искажан на контото 852 за исплата на посебни надомести за работниците во согласност со член 130 од Законот за здружениот труд. Делот од доходот што е искажан на контото 852, по намалувањето

за износот што се пренесува на контото 856, се пренесува во корист на контото 860.

На контото 853 – Дел од доходот што му припаѓа на основачот на работна односно деловна единица во странство и на контото 854 – Дел од доходот што му припаѓа на основачот на претпријатие во странство од Југославија, во посебното книговодство што се води за работната односно деловната единица во странство односно за претпријатието во странство се искажува добивката што им припаѓа на организациите на здружен труд кои ги основале на товар на тие konta, а во корист на контото 276 – Обврски спрема основачот по основ на добивката.

На контото 855 – Дел од доходот што им припаѓа на странски лица по основ на надомест за стопанисување со вложените средства, се искажува делот од доходот што им припаѓа на странски лица по основ на вложување средства во домашна организација на здружен труд во согласност со член 186 од Законот за вложување средства на странски лица во домашни организации на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 18/78 и 64/84). На товар на ова konto, а во корист на контото 246 – Обврски спрема странски лица по основ на добивка, се книжи износот на добивката што му припаѓа на странското лице, а во корист на контото 207 – Обврски по запрен данок на добивката на странски лица – износ на запрениот данок.

На контото 858 – Дел од доходот за други определени намени, се искажуваат платените односно пресметани износи по основ на придонесите за Титовиот фонд за стипендирање на млади работници и работнички деца и издатоците за стипендирање на студенти и ученици, како и по основ на другите определени намени во согласност со прописите.

Член 68

На контото 860 – Чист доход, не се вршат книжења во текот на годината туку само на крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината.

Член 69

На контата од групата на контото 87 – Распоред на делот од чистиот доход за лична и заедничка потрошувачка и на контата од групата на контото 88 – Распоред на делот на чистиот доход за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот и резервите, во текот на годината на побарувачката страна се книжат износите на делот од чистиот доход за намените според називите на одделните konta утврдени по привременото распоредување на доходот.

На контото 870 – Дел од чистиот доход за лични доходи, на крајот од пресметковниот период на должовната страна се книжат пресметаните аконтации на личните доходи што го товарат чистиот доход а во корист на контото 257.

На товар на контото 876 – Дел од чистиот доход за заедничка потрошувачка за потребите на домување, на должовната страна во текот на годината се книжи износот на распоредениот чист доход за потребите на домување, а во корист на контото 970 – Фонд за заедничка потрошувачка – дел за потребите на домување.

Член 70

На крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината организацијата на здружен труд конечно ги утврдува обврските од доходот за даноци и придонеси и за другите намени според називите на одделните konta од групите 83 и 84 во однос на остварениот доход искажан на контото 820.

За износите на помалку платените даноци и придонеси од доходот се задолжуваат соодветните konta од групата на контото 83 во корист на контото 233 и контото 234, а за износите на помалку платените обврски од доходот за другите намени се задолжуваат соодветните konta од групата 84 во корист на контото 235.

Ако плаќањето на обврските од доходот во текот на годината се врши на товар на соодветните konta од групите 83 и 84, за износот на повеќе платените обврски се задолжуваат контата 133, 134 и 135 со одобрување на соодветните konta од групите 83 и 84.

Одобрувањата по став 3 на овој член се вршат по методот на црвено сторно на должовната страна на контата од групите 83 и 84.

Одредбите од ст. 1 до 4 на овој член се применуваат и на контата од групите 85, 87 и 88 ако на тие konta се книжени платените износи на одделни обврски што се надоместуваат со распоредување на доходот односно чистиот доход.

Член 71

На крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината, на товар на контото 870 – Дел од чистиот доход за лични доходи, а во корист на контото 257, се пренесува состојбата искажана на контата 250, 251, 252 и 253 намалено односно зголемено за состојбата искажана на контото 256.

Член 72

При привремено односно конечно распоредување на доходот, организацијата на здружен труд согласно со прописите утврдува кој дел од издатоците што се намираваат од доходот може да се пресмета на товар на обртните средства по основ на залихите односно да се покрие од остварениот доход.

За износите од став 1 на овој член што можат да се пресметаат на товар на обртните средства по основ на залихите се задолжува контото 181 – Разграничени други обврски од доходот по основ на залихите и враќањата на даночните и другите давачки, во корист на соодветните konta од групата 83, 84 и 85.

Книжењата на контата од групата 83, 84 и 85 по одредбите на став 2 од овој член се спроведуваат на должовната страна по методот на црвено сторно.

Член 73

Распоредениот дел од доходот за надоместување на обврските што се намираваат од доходот, по привремениот односно конечен распоред на доходот, се пренесува на товар на контото 820, а во корист на соодветните konta од групите 83, 84 и 85.

Член 74

На крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината чистиот доход, како разлика меѓу износот што е искажан на побарувачката страна на контото 820 – Доход и износите што се искажани на контата од групите 83, 84 и 85 се пренесува во корист на контото 860 – Чист доход.

Член 75

На крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината се врши распоред на остварениот чист доход на дел за лична и заедничка потрошувачка и дел за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот и резервите, во согласност со важечките прописи и самоуправните општи акти на организацијата на здружен труд.

Врз основа на одлуката на организацијата на здружен труд за распределба на доходот, се задолжува контото 860 – Чист доход, во корист на соодветните konta од групите 87 и 88.

Побарувачкото салдо од контото 870 – Дел од чистиот доход за лични доходи, се пренесува на крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината со задолжување на тоа konto во корист на контото 257 – Распоредени средства на чистиот доход за лични доходи.

Побарувачкото салдо на контото 876 – Дел од чистиот доход за заедничка потрошувачка за потребите на до-

мување, на крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината се пренесува со задолжување на тоа konto во корист на контото 970 – Фонд за заедничка потрошувачка – дел за потребите на домување.

Побарувачкото салдо на контото 878 – Дел од чистиот доход за заедничка потрошувачка за други потреби, на крајот од деловната година се пренесува со задолжување на тоа konto во корист на контото 980 – Фонд за заедничка потрошувачка – дел за други потреби.

Салдата на контата 880 и 882 на крајот од годината се пренесуваат со задолжување на тие conta во корист на контото 901 – Деловен фонд – дел за други потреби, а салдото од контото 883 во корист на контото 903 – Извори на средства за развој на материјалната основа на здружениот труд во ОПЗ.

Салдото на контото 881 на крајот од годината се пренесува со задолжување на ова konto во корист на контото 965 – Фонд за унапредување на материјалната основа на трудот.

На товар на контото 884 – Дел од чистиот доход за покрите на загубата на другите ОЗТ, а во корист на контото 239 односно 268, на крајот од годината се книжи износот на чистиот доход што ќе се распореди за покрите на загубата на другите основни организации на здружен труд, во согласност со одредбите на Законот за санација и престанување на организациите на здружен труд.

Салдото од контата 885 и 886 на крајот од годината се пренесува со задолжување на овие conta во корист на контото 950 – Резервен фонд.

Салдото од контото 888 на крајот од годината се пренесува со задолжување на ова konto во корист на контото 966 – Други фондови.

Салдата од контата 878, 880, 881, 882, 883, 885, 886 и 888 не се пренесуваат на крајот од пресметковниот период во текот на годината во корист на соодветните conta од класата 9: Извори на средства.

Салдото од контото 887 на крајот од годината се пренесува со задолжување на тоа konto во корист на соодветните conta на кое се искажува обврската по овој основ односно изворот за тие намени.

Член 76

На крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината се пренесуваат салдата од контата на групите 83, 84 и 85 на товар на контото 820 – Доход.

Организацијата на здружен труд која на крајот од пресметковниот период односно на крајот од годината не остварила доволен доход за да ги покрие износите искажани на соодветните conta од групите 83, 84, 85 и 87 а е должна да ги покрие според важечките прописи, ќе ги покрие тие износи на товар на контото 890 – Загуба.

Ако на контото 820 – Доход, по пренесувањето на соодветните износи од контото 790 – Разлика на приходите и расходите, се појави долговно салдо, тоа се израмнува со задолжување на контото 890 – Загуба.

Член 77

На контата од групата 89 – Загуба, се вршат книжења на крајот од пресметковниот период ако загубата е утврдена при привремено распоредување на доходот односно на крајот од годината, ако загубата е утврдена при коначното распоредување на доходот.

На контата од групата 89 се искажува и покривањето на загубата што, во согласност со важечките прописи, се врши во завршната сметка, а непокриената загуба се пренесува на контото 095.

На контото 890 – Загуба, се искажува загубата во смисла на важечките прописи, со задолжување на ова konto во корист на контото 820 – Доход, и соодветните conta на групите 83, 84, 85, 87 и 88.

На контото 899 – Покритие на загубата, се искажува покритието на загубата на крајот од годината на товар на следните conta:

- 1) 950 – Резервен фонд;

2) 132 – Други побарувања од деловните односи, односно контото 168 – Други побарувања од односите во РО – за средствата што ќе се примат од средствата на заедничките резерви, чистиот доход, односно од средствата на резервниот фонд на друга основна организација која со самоуправни спогодба за здружување на труд и средства ја презела обврската за покрите на загубата, од средствата на фондот на ризици и од други средства што на организацијата ѝ се дадени без обврска за враќање, под услов средствата по тие основи да се дозначени на нејзината жиро-сметка најдоцна до рокот утврден за предавање на завршната сметка;

3) 961 – Обврски за здружените средства за солидарност;

4) 966 – Други фондови;

5) 967 – Обврски за здружени средства за други намени;

6) 096 – Загуба покриена од деловниот фонд до износот на внесениот чист доход во претходната година, за износот на непокриената загуба што ќе се утврди во согласност со член 38 став 1 точка 1 од Законот за санација и престанување на организациите на здружен труд.

7) 097 – Загуба покриена од деловниот фонд до износот од 50% од пресметаната амортизација, за износот на непокриената загуба што ќе се утврди во согласност со член 38 став 1 точка 1 од Законот за санација и престанување на организациите на здружен труд;

8) 095 – Непокриена загуба.

Книжење на покритието на загубата може да се врши на товар на контото 961, 966 и 967, ако со самоуправни спогодба е предвидено средствата искажани на тие conta да служат за покрите на загубата по основ на заедничката одговорност и солидарност.

Книжење на покритието на загубата може да се врши и на товар на контото 260 ако средствата за покрите на загубата се примени без обврска за враќање, во текот на годината.

Организацијата на здружен труд во која странско лице вложило средства износот на загубата настанат во заедничкото работење а што го покрива странското лице го книжи на товар на контото 132 односно на товар на контата 917 и 947, во согласност со член 22 став 2 од Законот за вложување средства на странски лица во домашни организации на здружен труд.

Во посебно книговодство што се води за работната односно деловната единица покритието на загубата се книжи на товар на контото 176. Во книговодството на организацијата на здружен труд – основач на единицата тој износ на загубата се книжи на товар на контото 467 а во корист на контото 277.

Во посебното книговодство што се води за претпријатието во странство на товар на контото 176 се книжи износот на загубата што ја поднесува основачот од СФРЈ, односно на товар на контото 132 – износот на загубата што ја поднесува странското лице како основач, а што ќе се утврди во согласност со Законот за вршење на стопански дејности во странство. Разликата меѓу износот на загубата што ја поднесуваат основачите и износот на загубата што ќе се утврди во посебното книговодство, односно износот на доходот (добивката) што им припаѓа на основачите се книжи на контото 178, односно на контото 278.

Книжењата на покритието на загубата се вршат на крајот од годината.

При книжењето на непокриената загуба на товар на контото 095, 096 и 097 истовремено се задолжува и контото 901 – Деловен фонд, дел за други потреби во корист на контото 909 – Обврска за користениот дел на деловниот фонд за покрите на загубата.

КЛАСА 9: Извори на средства

Член 78

На контото 900 – Деловен фонд, дел за трајни обртни средства, се искажува делот на деловниот фонд што е формиран со ревалоризација на залихите на сировини и материјали на резервни делови и ситен инвентар, автогуми и

амбалажа, односно со ревалоризација на вредноста на стоките во согласност со чл. 31 и 34 од Законот за вкупниот приход.

На контото 901 – Деловен фонд – дел за други потреби, се исказува состојбата на средствата на деловниот фонд освен делот што е исказан на контото 900.

На контото 902 – Извори на средства отстапени на трајно користење, се исказуваат изворите на средствата отстапени на трајно користење за обртни средства, во смисла на одредбите од Законот за отстапување на определени средства на организациите на здружен труд и општествено-политичките заедници на трајно користење („Службен лист на СФРЈ”, бр. 21/74).

На контото 903 – Извори на средства за развој на материјалната основа на здружениот труд во ОПЗ се исказува делот од доходот што е резултат на посебни погодности и што е определен да се користи за развој на материјалната основа на здружениот труд во општината и републиката односно во автономната покраина.

На контото 909 – Обврски за користениот дел на деловниот фонд за покрите на загубата се исказува делот од деловниот фонд намален за износот на непокриената загуба односно за износот на непокриената загуба за кој не се упатува барање до преземачите на санацијата.

Контото 909 се задолжува за износот што е внесен во деловниот фонд од чистиот доход и од резервниот фонд, со одобрение на контата:

1) 095 – за износот на непокриената загуба од претходната година и поранешните години;

2) 096 – за износот на загубата што е утврдена во согласност со член 38 став 1 точка 1 од Законот за санација и престанување на организациите на здружен труд;

3) 097 – за износот на загубата што е утврдена во согласност со член 38 став 1 точка 2 и член 38 став 2 од Законот за санација и престанување на организациите на здружен труд;

4) 098 – за износот на отплатата на санациониот кредит во тековната година.

Член 79

На контата од групата 91 – Обврски за долгорочно здружените и вложени средства, се исказуваат обврските на организацијата на здружен труд спрема други организации на здружен труд односно други корисници на општествени средства, по основ на здружените средства чиј рок за враќање е подолг од една година, освен обврските што се исказуваат на контата од групата 26.

На контата од групата 91 се исказуваат и обврските на организацијата на здружен труд спрема земјоделците и другите работни луѓе по основ на здружени средства како и спрема странски лица за вложени средства.

Износите на обврските за здружени средства се исказуваат спрема називите на одделните контата од групата 91.

На контото 910 – Обврски за долгорочно здружените средства на ОЗТ, се исказуваат обврските по основ на здружените средства спрема организациите на здружен труд, освен обврските по тие основи што се исказуваат на контата од групата 26.

Член 80

На контата од групата 92 – Обврски за долгорочни кредити за деловни средства се исказуваат обврските по кредитите и заемите чиј рок за враќање е подолг од една година според називите на одделните контата од оваа група, освен обврските според називите што се исказуваат на контата од групата 26.

Член 81

На контата од групата 93 – Обврски за краткорочните кредити за деловни средства се исказуваат обврските по кредитите и заемите чиј рок за враќање е до една година според називите на одделните контата од оваа група, освен обврските по овој основ што се исказуваат на контата од групата 26 и 27.

Член 82

На контата од групата 94 – Обврски за краткорочно здружените и вложени средства, се исказуваат обврските за здружените и вложени средства, чиј рок за враќање е до една година, според називите на одделните контата од оваа група, освен обврските што се исказуваат на контата од групата 26 и 27.

Член 83

На контото 950 – Резервен фонд, се исказува состојбата на средствата на резервниот фонд. За износот на загубата што се покрива на товар на резервниот фонд се задолжува контото 950 со одобрение на контото 899 ако се врши покрите на загубата при составување на завршната сметка, односно со одобрение на контото 901 ако се врши покрите на загубата од претходната година и поранешните години.

Член 84

На контото од групата 96 – Извори на средства за солидарност и други намени, се исказуваат изворите на средства за солидарност и изворите на средства за други намени според називите на одделните контата од оваа група.

На контото 962 – Обврски по основ на средствата за солидарност заради отстранување на последиците од елементарни непогоди, се исказуваат изворите на средства за солидарност формирани по републичките и покраинските прописи донесени за спроведување на Договорот за формирање на средствата за солидарност на народите и народностите на Југославија и на републиките и автономните покраини за отстранување на последиците од елементарни непогоди.

На контото 966 – Други фондови, се исказува состојбата на средствата на посебниот фонд на ризици формиран во согласност со член 74 од Законот за здружениот труд, дел од доходот распореден за општонародна одбрана и општествена самозаштита што и останува за располагање на организацијата на здружен труд и средствата на други фондови.

За вредноста на предметите што ќе ги набави за намена за општонародна одбрана и општествена самозаштита организацијата на здружен труд ги пренесува средствата и изворите на средства во вонбилансната евиденција. Во вонбилансната евиденција се исказуваат и вредностите на тие предмети што ќе се примат без надомест.

Член 85

На контата од групата 97 – Извори на средства за заедничка потрошувачка за потребите на домување се исказуваат изворите на средства за заедничка потрошувачка за потребите на домување во согласност со важечките прописи и самоуправните општи акти според називите на одделни контата од оваа група.

На контото 970 – Фонд за заедничка потрошувачка – дел за потребите на домување, се исказува делот од фондот за заедничка потрошувачка формиран за потребите на домување.

На контото 978 – Други извори на средства за заедничка потрошувачка за потребите на домување се исказуваат другите извори на средства за кои не е предвидено посебно konto во групата на контото 97.

Член 86

На контата од групата 98 – Извори на средства за заедничка потрошувачка за други потреби се исказуваат изворите на средства за заедничка потрошувачка за други потреби, во согласност со важечките прописи и самоуправните општи акти, според називите на одделните контата од оваа група.

На контото 980 – Фонд за заедничка потрошувачка – дел за други потреби, се исказува делот на Фондот за заедничка потрошувачка формиран за други потреби.

Ова konto се задолжува за износите на извршените исплати од средствата за заедничка потрошувачка без обврска за враќање.

На контото 988 – Други извори на средства за заедничка потрошувачка за други потреби, се искажуваат другите извори на средства за кои не е предвидено посебно konto во групата conta 98.

III. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 87

Организациите на здружен труд до 1986 година на контата од групата 04 – Побарувања по други долгорочни пласмани ќе ги искажуваат и побарувањата за извршениот извоз на стоки и услуги чија наплата е одложена, во согласност со член 108 од Законот за вкупниот приход.

Член 88

На контото 633 – Разграничен дел на трошоците по основ на враќање на даночните и другите давачки, организацијата на здружен труд ги искажува и материјалните трошоци и трошоците за амортизација по минималните стапки пропишани со законот односно на контото 180 – Разграничени лични доходи по основ на залихи и враќање на даночните и другите давачки – аконтациите на личните доходи и на контото 181 – Разграничени и други обврски од доходот по основ на залихи и враќање на даночните и другите давачки – издатоците што се намируваат од доходот, освен износот на придонесите, даноците и другите давачки и други обврски што се утврдуваат зависно од остварениот доход, ако до крајот на 1985 година одлучи да ги пресметува во аликвотен дел на товар на обртните средства по основ на побарувањата за изведените инвестициони работи во странство или извршените други работи во странство, што не може да ги наплати бидејќи државата во која се изведуваат тие работи односно во која се вршат тие работи се наоѓа во воена состојба, во согласност со член 109 од Законот за вкупниот приход.

На контата 633, 180, односно на контото 181 организацијата на здружен труд ги искажува и материјалните трошоци и трошоците за амортизација по минималните стапки пропишани со законот, аконтациите на личните доходи и издатоците што се намируваат од доходот, освен износите на придонесите, даноците и другите давачки како и другите обврски, ако одлучи до 1986 година да ги пресметува на товар на обртните средства по основ на задржаниот износ од страна на странското лице на име кауција за добро квалитетно и навремено извршување на определени работи во странство, во согласност со член 110 од Законот за вкупниот приход.

Член 89

Организациите на здружен труд ќе го усогласат волењето на книговодството со одредбите на овој правилник најдоцна до 31 март 1985 година.

Член 90

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за содржината на одделните conta во Контниот план за организациите на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 12/81, 68/83 и 21/84).

Член 91

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 1-702/1

24 јануари 1985 година
Белград

Сојузен секретар за
финансии,
Владо Клеменчиќ, с. р.

101.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ИЗМЕНА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ОГНООТПОРЕН МАТЕРИЈАЛ

Член 1

Во Правилникот за југословенските стандарди за огноотпорен материјал („Службен лист на СФРЈ”, бр. 63/81 и 2/83) член 3 се менува и гласи:

„Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на огноотпорен материјал што ќе се произведе односно увезе од денот на влегувањето во сила на овој правилник.”

Член 2

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-77/1

8 јануари 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

102.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕТО НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ПЧЕЛАРСКИ ВОСОК

Член 1

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник во сила престанува да важи Решението за југословенскиот стандард од областа на пчеларството („Службен лист на СФРЈ”, бр. 13/65) и Решението за југословенскиот стандард од областа на пчеларството („Службен лист на СФРЈ”, бр. 31/65).

Член 2

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 50-8781/2

25 јануари 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

103.

Врз основа на член 33 став 1 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/84), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА МЕТРОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ЗА АЛКОХОЛОМЕТРИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат метролошките услови што мораат да ги исполнуваат алкохолметрите за определување на зафатнинската (процентуалната) содржина на алкохолот во течностите што се производ на алкохолно вриење (во натамошниот текст: содржината на алкохолот).

Метролошките услови од став 1 на овој член се означуваат скратено со ознаката MUS.GA-3/1.

Член 2

Алкохолметрите мораат да ја покажуваат содржината на алкохолот („правата јачина“) на референтна температура од 15°C или 20°C.

Содржината на алкохолот, во смисла на овој правилник, се обележува со % (V/V).

Алкохолметрите од став 1 на овој член мораат да имаат вграден термометар.

Член 3

Границите на дозволените грешки за алкохолметри изнесуваат:

- 1) на скалата на алкохолметарот со поделба на:
 - а) цели проценти:
 - a₁) $\pm 0,80\%$ (V/V) – ако опсегот на скалата е 100% (V/V);
 - a₂) $\pm 0,40\%$ (V/V) – ако опсегот на скалата е помал од 100% (V/V);
 - б) половини проценти – $\pm 0,25\%$ (V/V);
 - в) петтини проценти – $\pm 0,15\%$ (V/V);
 - г) десеттини проценти – $\pm 0,10\%$ (V/V);
- 2) на скалата на термометарот со поделба на:
 - а) цели степени – $\pm 0,40^{\circ}\text{C}$;
 - б) половини степени – $\pm 0,25^{\circ}\text{C}$;
 - в) петтини степени – $\pm 0,15^{\circ}\text{C}$;
 - г) десеттини степени – $\pm 0,10^{\circ}\text{C}$.

Член 4

Алкохолметрите мораат да бидат изработени од стакло што е без внатрешно напрегање и кое, според своите хемиски особини, и одговара на хидролитската група 3 според југословенскиот стандард JUS.B.E8.092 пропишан во Решението за југословенските стандарди за амбалажа за фармацевтски и медицински цели („Службен лист на СФРЈ”, бр. 43/62).

Вретеното и телото на алкохолметарот мораат да бидат изработени од безбојно и термички обработено стакло.

Член 5

Скалите на алкохолметарот и термометарот можат да бидат изработени од хартија, млечно стакло или од соодветна пластична маса.

За отежнување на алкохолметарот можат да се употребат жива или сачма, а како врзивни средства – восок или лак.

Тие средства не смеат да се топат на температури пониски од +40°C.

Член 6

Алкохолметрите мораат да бидат симетрични во однос на својата надолжна оска. Нормалните напречни

пресеци на телото и вретеното на алкохолметарот мораат да бидат кружни, со тоа што нормалните пресеци на вретеното да бидат исти по целата негова должина.

Член 7

Алкохолметрите нурнати во течност мораат да пливаат вертикално и кога се нурнати до најмалиот поделок на скалата.

Скалите на алкохолметрите и термометрите мораат да бидат неодвоиво зацврстени.

Цртите на поделбата на скалата на алкохолметарот мораат да бидат во рамнини што се вертикални на надолжната оска на алкохолметарот, а нивната должина мора да изнесува најмалку една четвртина од обемот на вретеното.

Член 8

Цртите на поделбата на скалата на термометарот мораат да се наоѓаат од обете страни на термометарската капилара и нивната должина мора да изнесува најмалку 1 mm.

Заради подобра прегледност, одделни поделоци (втори, петти или десетти) на алкохолметарската и на термометарската скала мораат да бидат обележени со подолги црти.

Член 9

Горната црта на поделбата на скалата на алкохолметарот мора да лежи најмалку 5 mm под местото каде што почнува рамномерниот пресек на вретеното, а најмалку 20 mm од врвот на вретеното. Долната црта на поделбата мора да биде најмалку 3 mm оддалечена од местото каде што вретеното преминува во тело на алкохолметарот.

Член 10

Термометарската скала се наоѓа под алкохолметарската скала, а нејзиниот горен крај мора да биде оддалечен најмалку 15 mm од местото каде што телото на алкохолметарот се стеснува и преминува во вретеното на алкохолметарот. Најмалата оддалеченост на долниот крај од поделбата на термометарската скала од колената на капиларата мора да изнесува 3 mm.

Член 11

Растојанието што одговара на еден % (V/V) на алкохолметарската скала, ако долната граница на мерниот опсег е 10% (V/V), изнесува:

- 1) најмалку 2 mm – ако поделбата е на цели % (V/V);
- 2) најмалку 3 mm – ако поделбата е на половини % (V/V);
- 3) најмалку 5 mm – ако поделбата е на петтини % (V/V);
- 4) најмалку 8 mm – ако поделбата е на десеттини % (V/V).

По исклучок од одредбата на точка 2 став 1 од овој член, ако опсегот на скалата на алкохолметарот со поделба на половини проценти е поголем од 50% (V/V), растојанието што одговара на еден % (V/V) мора да изнесува најмалку 2 mm.

Член 12

Растојанието што одговара на еден % (V/V) на алкохолметарската скала, ако долната граница на мерниот опсег е под 10% (V/V) изнесува:

- 1) најмалку 4 mm – ако поделбата е цели % (V/V);
- 2) најмалку 8 mm – ако поделбата е половини % (V/V).

Член 13

На алкохолметрите со горна граница на мерниот опсег од 100% (V/V) и со поделба на скалата на цели %

(V/V), растојанието што одговара на еден % (V/V) мора да изнесува најмалку 1 mm.

Член 14

Растојанието помеѓу цртите на поделбата на термометарската скала мора да изнесува:

- 1) најмалку 1 mm – ако поделбата е на 0,5°C;
- 2) најмалку 0,7 mm – ако поделбата е на 0,2°C или на 0,1°C.

Член 15

Поделбата и ознаките изразени со броеви на скалите на алкохолотметарот и термометарот мораат да бидат јасни и прегледни.

На алкохолотметарската и на термометарската скала не смеат да се наоѓаат споредни скали.

Член 16

Материјалот за отежнување на алкохолотметарот мора да биде сместен така што да не ја попречува неговата правилна работа.

Ако како материјал за отежнување се користи жива, таа мора да биде сместена во посебна коморичка, а ако се користи сачма таа може да биде зацврстена во телото на алкохолотметарот со помош на врзивно средство или сместена во посебна коморичка.

Член 17

Кон секој алкохолотметар мораат да бидат приложени соодветни редуccionи таблички заради определување на содржината на алкохолот на температури различни од референтната температура.

Член 18

Потписите и ознаките на алкохолотметрите мораат да бидат напишани на еден од јазиците и писмата на народите односно народностите на Југославија.

Член 19

Натписите и ознаките мораат да бидат јасни, добро видливи во работни услови и напишани така што да не можат да се избришат или симнат.

Член 20

На алкохолотметрите мораат да се наоѓаат следните натписи и ознаки:

- 1) назив: алкохолотметар;
- 2) ознака на мерната единица: % (V/V);
- 3) референтна температура: 15°C или 20°C;
- 4) фирма односно назив или знак на производителот;
- 5) тип, година на производството и производствен број на алкохолотметарот;
- 6) службена ознака на типот на алкохолотметарот ако е за него извршено испитување на типот;
- 7) ознака на единицата на температурата: °C, на термометарската скала.

Член 21

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за метролошките услови за алкохолотметри („Службен лист на СФРЈ”, бр. 44/80).

Член 22

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 0404-4069/1
25 декември 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери и
скапоцени метали,
Милисав Воичиќ, с. р.

104.

Врз основа на член 33 став 1 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/84), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА МЕТРОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ЗА ВЛАГОМЕРИ ЗА ЗРНА НА ЖИТА И ЗА СЕМКИ НА МАСЛОДАЈНИ КУЛТУРИ

I. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат метролошките услови што мораат да ги исполнуваат влагомерите за зрна на жита и за семки на маслодајни култури (во натамошниот текст: влагомерите).

Метролошките услови од став 1 на овој член се означуваат скратено со ознаката MUS.GV-(1,2)/1.

Член 2

Под влагомер, во смисла на овој правилник, се подразбира уред со кој се определува содржината на вода во зрната на жита, односно содржината на вода и на испарливи супстанции во семките на маслодајни култури (во натамошниот текст: содржината).

Член 3

Принципот на работата на влагомерите се заснова врз мерење на некоја физичка големина што непосредно или посредно зависи од содржината.

Член 4

Долунаведените изрази, во смисла на овој правилник, ги имаат наведените значења:

1) содржина е намалувањето на масата кое настанува со сушење на мостра на зрна на жита, односно на семки на маслодајни култури под определени услови, а се изразува во масени проценти според равенката:

$$\frac{m_1 - m_2}{m_1} \times 100$$

каде што е:

m_1 – маса на мострата пред сушењето;

m_2 – маса на мострата по сушењето.

2) табела за претворање е секоја табела, сметачка линејка, график или дијаграм кој се користи за определување на содржината, тргнувајќи од вредноста што се искажува на влагомерот кога тој нема уред за избирање на видови;

3) корекциона табела е секоја табела, сметачка линејка, график или дијаграм кој се користи за определување на содржината, тргнувајќи од вредноста искажана на влагомерот, кога таа вредност, под влијание на факторите кои влагомерот не ги контролира автоматски, се разликува од вистинската вредност при референтни услови (на пример, температурата или влажноста на средината во која се врши мерењето);

4) договорна скала е аналогна показна скала на влагомерот од која мерените вредности се добиваат со посредство на табели за претворање (вредностите искажани на таа скала се без димензии);

5) контролна вредност е покажување на влагомерот кое е резултат од симулација на мерењето.

II. Метролошки својства

Член 5

Влагомерите можат да имаат:

- 1) мерен опсег од 0% до 100%;
- 2) ограничен мерен опсег, зависно од видот на зрната или семките чија содржина ја мерат.

Член 6

Границите на допуштената грешка при испитувањето на типот што се врши под референтни услови се:

- а) за влагомер од класа I:
 - 1) за зрна на жита, освен пченка, ориз и просо, како и за семки на маслодајни култури, освен сончоглед:
 - $\pm 0,3$ масени проценти – ако содржината е 10% или помала;
 - ± 3 стоти дела од содржината – ако содржината е поголема од 10%;
 - 2) за пченка, ориз, просо и сончоглед:
 - $\pm 0,4$ масени проценти – ако содржината е 10% или помала;
 - ± 4 стоти дела од содржината – ако содржината е поголема од 10%;
- б) за влагомери од класа II:
 - 1) за зрна на жита, освен пченка, ориз, просо, како и за семки на маслодајни култури, освен сончоглед:
 - $\pm 0,4$ масени проценти – ако содржината е 10% или помала;
 - ± 4 стоти дел од содржината – ако содржината е поголема од 10%;
 - 2) за пченка, ориз, просо и сончоглед:
 - $\pm 0,5$ масени проценти – ако содржината е 10% или помала;
 - ± 5 стоти делови од содржината – ако содржината е поголема од 10%.

Член 7

Границите на допуштената грешка при првиот преглед, со влијателните фактори, се добиваат со зголемување за 0,2% во однос на грешките пропишани со член 6 на овој правилник.

Границите на допуштената грешка при повремените прегледи се добиваат со зголемување за 0,4% во однос на грешките пропишани со член 6 на овој правилник.

III. Својства на конструкцијата

Член 8

Конструкцијата на влагомерот мора да биде таква што да овозможува негово непречено користење и едноставно ракување, како и негово дотерување, затворање и жигосување.

Член 9

Деловите на влагомерот мораат да бидат изработени од материјал кој гарантира постојаност под определени услови на користење (мерење).

Член 10

Кукиштето на влагомерот мора да биде чврсто и изработено така што деловите на уредот да бидат заштитени од надворешни удари, прав и влага.

Член 11

Уредот за избирање на видот на зрна или семки е уред кој овозможува дотерување на влагомерот така што на неговата скала непосредно да се појавува права вредност на содржината на мерениот вид на зрна или семки.

Член 12

Мерниот сад е сад во кој се става определена маса на мерената мостра.

Член 13

Влагомерите можат да се напојуваат со струја од мрежа или батерии.

Влагомерите што се напојуваат од батерии мораат да имаат уред кој реагира и сигнализира кога напонот на батериите ќе ја достигне границата под која мерењето може

да биде неточно, односно кога е потребно батериите повторно да се наполнат или да се заменат со нови.

Член 14

Влагомерите што се напојуваат од мрежа не смеат да бидат осетливи на промени од $\pm 10\%$ од номиналниот напон и $\pm 2\%$ од номиналната фреквенција на електричното напојување.

Ако промените на напонот се такви да предизвикуваат отстапување од вистинската вредност на содржината поголема од 0,2%, мора да се појави светлосен сигнал како предупредување.

Член 15

Влагомерите мораат да бидат конструирани така што да бидат неосетливи на надворешното магнетно поле во граници од $\pm 0,2\%$ од содржината.

Член 16

Уредот за дотерување на мерниот дел на влагомерот мора да биде така конструиран што сите дејствија, случајни или намерни, да бидат тешко изводливи и јасно видливи.

Член 17

Влагомерите што работат врз принцип на мерење на промената на масата на мострата при сушење мораат да имаат уред за сушење со греење и уред за мерење на масата и мораат да ги исполнуваат следните услови:

- 1) масата на мострата што се мери не смее да биде помала од 5 g;
- 2) садовите за сушење и тасовите на вагата мораат да бидат изработени од материјал кој е отпорен на корозија и кој не апсорбира влага;
- 3) максималните отстапувања на температурата во сушилници, што ја пропишува производителот, не смее да влијае врз точноста на мерењето на содржината;
- 4) кога процесот на мерење на содржината не е автоматски, завршетококот на сушењето мора да биде означен со звучен или светлосен сигнал.

Член 18

Ако се во прашање влагомери чиј принцип на мерење не се заснова врз сушење со греење, мора да се овозможи определување на контролната вредност со која се потврдува точноста на мерниот дел на влагомерот.

Определување на контролната вредност мора да биде можно и кога не постои мостра на зрна или семки, а што се постигнува со симулирање на мерење.

Член 19

Ако влагомерот има уред за дотерување на нулата на инструментот, тој уред мора да му биде пристапен на корисникот, а ракувањето со него – јасно видно.

Член 20

Влагомерите можат да имаат посредно или непосредно покажување или обете покажувања на содржината.

Член 21

Влагомерите со индиректно покажување имаат договорна скала и мораат да бидат снабдени со табели за претворање за секој вид зрна или семки за кој влагомерот е наменет.

Член 22

Ако при определувањето на содржината е неопходна употреба на табели за претворање и на корекциони табели, мораат да бидат исполнети и следните услови:

1) за сите табели што се користат со определен влагомер мора да постои одобрение од Сојузниот завод за мери и скапоцени метали;

2) производителот на влагомерот мора на видно место, најдобро до скалата на влагомерот, да постави забелешка за задолжителна употреба на табели;

3) кон влагомерот мора да биде приложено јасно и подробно упатство за употреба на табелите од овој член.

Член 23

Кога влагомерите непосредно, без користење на табели за претворање, ја покажуваат содржината и кога имаат уред за бирање на видови на зрна или семки, уредот мора да биде така конструиран што во текот на мерењето да биде оневозможено ракување со него.

Сите дејствија на уредот за бирање на видовите, како и ознаката на видот на зрната или семките што се мерат, мораат да бидат видливи.

Член 24

Резултатот од мерењето може да биде искажан непосредно како содржина во масени проценти, и тоа:

- 1) на скалата со стрелка;
- 2) преку нулевиот инструмент;
- 3) дигитално.

Член 25

Ако непосредно покажување на резултатот од мерењето се добива за разни видови зрна или семки со вметнување на соодветни бројници, тие бројници при мерењето мораат да заземаат секогаш иста, со конструкцијата определена положба.

Член 26

На влагомерот со скала цртите на поделбата мораат да бидат танки и со еднаква дебелина, со тоа што цртите на поделбата што одговараат на цели вредности на содржината мораат да бидат подолги и означени со броеви.

Член 27

Широчината на поделокот на скалата на влагомерот мора да изнесува најмалку 1,25 mm, а вредноста на поделокот може да изнесува 0,1%, 0,2% или 0,5%.

Член 28

Стрелката на скалата на влагомерот мора да биде јасно видлива, а нејзината дебелина не смее да биде поголема од четвртина од широчината на поделокот.

Слободниот крај на стрелката мора да покажува најмалку една третина од најкратките црти на поделбата.

Член 29

Влагомерите со дигитално покажување мораат изменената вредност да ја покажуваат со цифри кои се сукцесивно наредени во ист ред и чија височина мора да изнесува најмалку 10 mm, било покажувањето на содржината да е непосредно или посредно.

Ако влагомерот има договорна скала, сите вредности што се појавуваат на дигиталниот уред мораат да се наоѓаат и во табелите за претворање.

Член 30

Влагомерите можат да имаат и уред за печатење на резултатот од мерењето, кој мора да биде или вграден во влагомерот или сместен во неговата близина.

Резултатот од мерењето мора да биде отпечатен и заокружен на вредноста на најблискиот поделок.

Отпечатениот резултат од мерењето мора да биде ист како и вредноста на покажувачкиот уред ако тој уред е нумерички.

Член 31

Ако влагомерот има уред за избирање на видови на зрна или семки, на картичката мораат да бидат покрај резултатите од мерењето, отпечатени ознаки на видовите на зрна или семки.

Член 32

Печатење на резултатите не смее да биде можно пред завршетокот на мерењето.

Член 33

Влагомерот мора да има сигнален уред кој укажува на евентуално погрешно ракување.

Член 34

Со конструкцијата на влагомерот мораат да бидат предвидени места за втиснување на животи.

IV. Натписи и ознаки

Член 35

Натписите и ознаките на влагомерот мораат да бидат напишани на еден од јазиците и писмата на народите, односно народностите на Југославија.

Натписите и ознаките на влагомерот мораат да бидат јасни, добро видливи во работни услови и напишани така што да не можат да се избришат или симнат.

Член 36

На влагомерот мораат да бидат напишани:

- 1) фирма, односно назив или знак на производителот;
- 2) назив „влагомер“ и тип на влагомерот;
- 3) службена ознака на типот на влагомерот, ако за него е извршено типско испитување;
- 4) фабрички број и година на производството;
- 5) видовите на жита што можат да се испитуваат со влагомерот;
- 6) референтна температура;
- 7) мерен опсег;
- 8) извор на напојување.

V. Преодни и завршни одредби

Член 37

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за метролошките услови за влагомери за зрна на жита и за семки на маслодајни култури („Службен лист на СФРЈ“, бр. 10/83).

Член 38

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 0404-3524/1
25 јануари 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери и
скапоцени метали,
Милисав Воичиќ, с. р.

УСТАВЕН СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА

ОДЛУКА

ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНИТОСТА НА ОДЛУКАТА НА СОБРАНИЕТО НА ОПШТИНА ПРИЗРЕН ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ЦЕНИТЕ НА УСЛУГИТЕ ЗА БАЖДАРЕЊЕ НА ВОДОМЕРИ ШТО ГО ВРШИ РАБОТНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА „УНИВЕРЗАЛ“ – ОСНОВНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЗДРУЖЕН ТРУД „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“

1. Уставниот суд на Југославија поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката на Собранието на општината Призрен за определување на цените на услугите за баждарење на водомери што го врши работната организација „Универзал“ – Основна организација на здружен труд „Водовод и канализација“ („Службен лист на САП Косово“, бр. 24/82), бидејќи, според оцената на Судот, основано може да се постави прашањето за уставноста и законитоста на оваа одлука, бидејќи со оваа одлука се определени цените за баждарење на водомери, а со Законот за мерните единици и мерилата Сојузниот извршен совет е овластен да ги определи овие цени.

2. Со оспорената одлука се определени цените за баждарење на водомери. Овие цени се определени за баждарење на сите водомери, според видови, како во општествена така и во приватна сопственост.

Со одредбите на член 41 ст. 4 и 5 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/84) е пропишано за периодичниот преглед на водомерите да се грижат организациите на здружен труд што ја водат продажбата. Врз основа на овластувањето од член 56 на овој закон, Сојузниот извршен совет донесе Одлука за височината и начинот на плаќање надомест за покривање на трошоците за испитување на типот на мерило и за преглед на еталони, мостри на референтни материјали и мерила („Службен лист на СФРЈ“, бр. 44/84). Во тарифниот број 7 од Тарифата, која е составен дел на оваа одлука, се утврдени цените за баждарење на водомери.

Согласно со член 281 став 1 точка 13 од Уставот на СФРЈ, Федерацијата, преку сојузните органи, го уредува и обезбедува извршувањето на прописите во областа на контролата на мери и скапоцени метали, што е во целост обезбедено со наведените прописи, без пренесување на овластувањето овие односи да ги уредат други општествено-политички организации.

Според оцената на Судот, оспорената одлука е спротивна на член 56 од Законот за мерните единици и мерилата, бидејќи со закон е овластен Сојузниот извршен совет да ја пропише цената за баждарење на водомери, а не општината.

Уставниот суд на Југославија, на седницата одржана на 7 ноември 1984 година, согласно со член 375 од Уставот

на СФРЈ и член 13 од Деловникот на Уставниот суд на Југославија донесе, со мнозинство на гласови

Одлука

Се укинува Одлуката на Собранието на општина Призрен за определување на цените на услугите за баждарење на водомери што го врши работната организација „Универзал“ – Основна организација на здружен труд „Водовод и канализација“ („Службен лист на САП Косово“, бр. 24/82).

Оваа одлука ја донесе Уставниот суд на Југославија во состав: претседател д-р Васил Гривчев и судии: д-р Стана Ѓукиќ-Делевиќ, д-р Јосиф Трајковиќ, Божидар Булатовиќ, Мустафа Сефо, Душан Штрбац, Воислав Ракиќ, Иван Франко, Славко Кухар, Радко Мочивник, Милисав Стијовиќ и Рамадан Враниќи.

У-бр. 201/83

7 ноември 1984 година

Белград

Претседател
на Уставниот суд на
Југославија,
д-р Васил Гривчев, с. р.

СОДРЖИНА:

Страна

99. Одлука за измена на Одлуката за износот на дневниците на делегатите во Собранието на СФРЈ и на функционерите што ги избира или именува Собранието на СФРЈ — — — — —	221
100. Правилник за содржината на одделни конта во контниот план за организациите на здружен труд — — — — —	221
101. Правилник за измена на Правилникот за југословенските стандарди за огноотпорен материјал — — — — —	240
102. Правилник за престанување на важењето на југословенските стандарди за пчеларски восок — — — — —	240
103. Правилник за метролошките услови за алкохолметри — — — — —	241
104. Правилник за метролошките услови за влагомери за зрна на жита и за семки на маслодајни култури — — — — —	242
Одлука за оценување на законитоста на Одлуката на Собранието на општина Призрен за определување на цените на услугите за баждарење на водомери што го врши работната организација „Универзал“ – Основна организација на здружен труд „Водовод и канализација“ — — — — —	245

